

LIBRI I JOBIT E (KOMENTAR)

Rruga e Paqes 2021

LETËRSIA E URTËSISË

Kohët e Davidit dhe Solomonit karakterizoheshin nga një rilindje letrare. Lloji më i rëndësishëm i kësaj periudhe quhej letërsia e urtësisë. Ndryshe nga letërsia e kombeve të tjera, urtësia në Izrael bazohej në një marrëdhënie personale me Perëndinë. Respekti për Zotin është fillimi (d.m.th. parimi) i urtësisë. Kështu, urtësia ka gjithnjë një element moral. Ajo nuk bazohet në të menduarit filozofik, por në frytin e përvojës në kontekstin e kësaj marrëdhënie me Zotin.

Ky emërtim përfshin librat e Fjalëve të urta, disa Psalme, Koheletin; Këngën e këngëve dhe atë të Jobit. Çfarë saktësisht është mençuria? Një përkufizim i shkurtër rrjedh si vijon: "Dituria është aftësia për të bërë zgjedhje të devotshme në jetë". Të lashtët kishin literaturën e tyre të mençurisë, por ndërsa mençuria joizraelite kishte si qëllim edhe bërjen e zgjedhjeve më të mira, qëllimi ishte arritja e jetës më të mirë, ajo që mençuria biblike e frymëzuar i shtoi kësaj ishte ideja thelbësore se zgjedhjet më të mira janë ato të devotshme.

“Literatura e mençurisë tenton të përqendrohet te njerëzit dhe sjellja e tyre, sa të suksesshëm janë ata në zbatimin e së vërtetës ose mësimin nga përvojat e tyre. Të mençurit (*hakamim*) ishin ata që u përqendruan të prodhonin rezultate në jetën e tyre dhe të ndihmonin të tjerët të bënin të njëjtën gjë, duke formuluar Ligjin e Zotit. Ndonjëherë një mençuri e tillë u zbatua çështjeve teknike si ndërtimi (i tendës së shenjtë – Dal 31, 3) ose lundrimi (Ezek 27, 8-9). Urtësia e Zotit do të thotë aftësi e tij në arritjen e qëllimeve të tij (si krijimi) me shpenzimin minimal të energjisë.

Urtësia u kërkua gjithashtu nga njerëzit që duhej të merrnin vendime që ndikonin në mirëqenien e të tjerëve. Udhëheqësit politikë si Joshua (Lp 34, 9), Davidi (2 Sam 14,20) dhe Solomoni (1 Mbret 3, 9) përshkruhen se u është dhënë mençuri (aftësi) nga Zoti, në mënyrë që sundimi i tyre të jetë efektive dhe të suksesshme. “Një mënyrë në të cilën njerëzit përsosin njohuritë e tyre dhe sjelljen pasuese është me diskutim dhe argument.

Kjo lloj mençurie arrihet ndonjëherë nga ligjërimi i gjatë, qoftë në një monolog të destinuar që të tjerët të lexojnë dhe të mendojnë mirë (Koheleti) ose në një dialog midis personave të ndryshëm që kërkojnë të informojnë mendimet e njëri-tjetrit mbi të vërtetën dhe jetën (Job). Lloji i mençurisë që mbizotëron në librin e Fjalëve të urta quhet mençuri e urtë, ndërsa lloji që gjendet te Koheleti dhe Jobi quhet mençuri spekulative. “Stili i përdorur është poetik, i plotësuar nga të gjitha llojet e teknikave të veçanta të tilla si paralelizmat, akrostikët, aliteracionet, sekuencat numerike dhe krahasimet e panumërta si metafora dhe hiperbola, si dhe shëmbëlltyrat, alegoritë dhe gjëgjëzat.”

“Literatura e mençurisë nuk u gjet vetëm në Izrael, por në të gjithë Botën Antike. Ajo që e dallon atë të Izraelit është se ai thekson se mençuria vjen nga Zoti dhe se qëllimi i mençurisë është ta kënaqë Atë. Nuk është një qëllim në vetvete.

“Në Izraelin e lashtë disa njerëz iu përkushtuan vetes jo vetëm për të fituar mençuri, por edhe për të mësuar të tjerët se si ta fitojnë atë. Këta mësues të mençurisë u quajtën thjesht "njerëz të mençur", (*hakamim*) megjithëse ata përfundimisht zunë një pozitë në shoqërinë izraelite disi paralele me atë të priftit dhe profetit (Jer 18,18). Kjo klasë e veçantë burrash dhe grash të mençur u ngrit të paktën që nga fillimi i periudhës së mbretërimit në Izrael (d.m.th. rreth 1000 p.e.s.); khs. 1 Sam 14, 2) dhe funksionoi si këshilltar mësues për ata që kërkonin mençurinë e tyre. Disa u frymëzuan nga Zoti për të ndihmuar në shkrimin e pjesëve të Dhiatës së Vjetër.

Vëmë re se personi i mençur shërbeu si një lloj prindi zëvendësues i personit që kërkon mençuri nga ai ose ajo. Edhe para Daljës nga Egjipti, Jozefi u bë nga Zoti një "atë" për faraonin (Zan 45, 8), dhe më vonë profeti Debora quhet "nënë" në Izrael (Gjq 5,7). Kështu shpesh në librin e Fjalëve të urta ne shohim një mësues të mençur që i drejtohet nxënësit të tij ose të saj si "fëmija im". Prindërit i dërguan fëmijët e tyre të edukohen në qëndrime dhe menyra të mençurisë nga mësues të tillë të mençurisë, dhe këta mësues u mësuan nxënësve të tyre siç do t'i bënin fëmijët e tyre.

JOBI

HYRJA

Libri i Jobit (hebr. Ijovit) është një nga librat më të vjetër në Bibël – ka të ngjarë se Jobi ka jetuar në kohën e patriarkëve. Libri ka të bëjë me fshehtësinë e vuajtjeve të besimtarit. Me gjithë rregulloret e përgjithshme të librit të Proverbave, duhet vërejtur që ka përjashtime. Kjo kuptohet vetvetiu, sepse Perëndia s’është i kufizuar nga sistemi i vet. Qëllimet dhe planet e tij janë të padepërtueshme. Kjo nuk do të thotë se Perëndia është amoral – veprat e tij përputhen gjithnjë me karakterin e tij të drejtë, por ai mbetet i plot-pushtetshëm në gjithësinë e tij – Perëndia mbetet perëndi dhe njeriu mbetet njerëzor. Sidoqoftë, mund të jemi të sigurtë për këtë: gjithçka bashkëpunon për të mirën e atyre që i do Perëndia. Por ka shpeshherë disa elemente të këtij plani që na shpëtojnë. Në rastin e Ijovit në fillim të librit na thuhet ajo që Ijovi nuk e dinte: Perëndia duhet të dalë i drejtë në zgjedhjen e tij të Ijovit, megjithatë djalli kërkon të provojë të kundërtën. Në fund kërkesa e Perëndisë vërtetohet, dhe Ijovi shpërblehet për besnikërinë e tij.

Që në fillim, Jobi nuk është i interesuar për teori të zgjuara, por dëshiron të ketë një intervistë me Perëndinë në mënyrë që të pastrojë emrin e tij. Miqtë e tij përpiqen të japin një përgjigje në pyetjen „pse”. Por ai zbulon se ato janë

thjesht llafazanë, të cilët qëndrojnë përpara Zotit me sofistkime të thjeshta dhe me sentenca bosh. Përkundër përpjekjeve të tyre të lavdërueshme për të mbrojtur Zotin nga ankesat e njerëzve, ata dëshmojnë se kanë më pak shqetësim për lavdinë e Zotit dhe më shumë për një sfilatë të mençurisë së tyre. Secili argumenton në bazë të presupozimeve të veta: përvoja fetare (Elifaz), zëri i traditës (Bildad), sens i përbashkët i shëndoshë (Cofar) dhe frymëzimi i Shpirtit (Elihu). Në fund, Zoti u thotë atyre se ata gabojnë të gjithë dhe Jobi është i shfajësuar.

Satani tregohet të jetë një qenie engjëllorë që i është dashur t'i raportojë Perëndisë, i cili e ka nën kontrollin e Tij: ai nuk mund të bëjë asgjë pa lejen e Zotit.

Ringjallja. Libri i Jobi gjithashtu përmban një referencë për ringjalljen: Jobi ishte siguruar se ashtu si një pemë do të mbin përsëri, edhe sikur të ishte prerë, kështu edhe një njeri do të jetonte përsëri (Jobi 14, 7.14). Në fakt ai dëshironte shumë mundësinë që të shikonte Shpaguesin e tij (ose avokatin) me sytë e tij edhe pasi krimbat e kishin shkatërruar trupin e tij (19, 25-27).

Historikisht, libri i Jobit është një nga librat më të vjetër të Biblës, me siguri që daton që nga koha e Abrahamit. Jobab, i cili përmendet te Zanafilla 10:29: është ndoshta një variant i të njëjtit emër.

LIBRI I JOBIT

1,1 – 2,13 Prologu

Në këtë prozë proze ka pesë skena, të rregulluara artistikisht, e para, e treta dhe e pesta (1,1-5, 13-22; 2,7-13) zhvillohen në tokë; e dyta dhe e katërta (1,6-12; 2,1-6) në qiell.

Jobi dhe personazhet e tjerë në tokë mbeten pa dijueni për atë që ndodh në planin qiellor; jemi vetëm ne, lexuesit, që lihem në sekretin se pse po vuan Jobi.

1,1-5 Skena 1, **Jobi dhe integriteti i tij**

Jobi (hebr. Ijovi) nuk është izraelit, ai është një nga “njerëzit e Lindjes”, domethënë në lindje të Jordanit (Uc është Edom, në jug-lindje të Izraelit). Ai është, megjithatë, adhurues i Zotit të vërtetë, megjithëse e quan atë Elohim (Perëndi), jo ‘Jahve’, emrin personal të Zotit. Jobi është një njeri i patëmetë; kjo do të thotë se ai është pa to metë, jo se është pa mëkat. Një pasojë e mirësisë së tij është se ai ka një familje ideale, numrat shtatë dhe tre, duke shtuar dhjetë, simbolikisht sugjerojnë tërësinë (të njëjtat numra simbolikë gjenden edhe në numërimin e pasurive të tij). Në botën patriarkale, gomarët femra, të vlefshëm për qumështin e tyre dhe gëzofët e tyre ishin më të çmuar se gomarët meshkuj. Ishte një histori tjetër, megjithatë, me djem dhe vajza! Djemtë e Jobit jetojnë secili në shtëpinë e vet, sepse me një baba të pasur si Job ata mund të jetojnë si princa mbretërorë. Kur ata mblidhen për të festuar në ditëlindjet e tyre, Jobi kujdeset që asgjë e papërshtatshme të mos ndodhë midis të gjitha festave. Si kryefamiljar, Jobi vepron si prift, duke kushruar flijime në rast se fëmijët e tij kishin thënë rastësisht ose kishin bërë ndonjë gjë të pa vend. E gjithë skena

është e harmonisë dhe qetësisë shtëpiake, por përfytyrim i pasurisë ekstreme, rehatisë ekstreme dhe skrupulozitetit ekstrem tashmë mbart një aluzion të errët të një dhune që së shpejti do të shqetësojë këtë përsosmëri.

1,6-12 Skena 2, **Një seancë e oborrit qiellor**

Në kontrast me këto mbledhje familjare të pafajshme po zhvillohet në parajsë një tubim shumë më i rëndësishëm, ai i bijve të Zotit. Ata janë oborrtarë të Zotit, engjëjt (krh. Gjithashtu Is. 6,1; Jer. 23,18, 22), dhe midis tyre është 'Satani'. Ai nuk është vetëm djalli personal por edhe një nga shërbëtorët e Zotit (emri do të thotë "kundërshtar". Satani sigurisht që është kundërshtari i Jobit, por në këtë skenë ai nuk është armik i Zotit, sepse gjithçka që bën duhet të ketë miratimin e Zotit, dhe ai nuk mund të veprojë pa autorizimin e Tij. Detyra e tij normale është të veprojë si sytë dhe veshët e Zotit në tokë.

Jobi është dikush me të cilin Zoti mund të mburret; ka pak në DhV që quhen me titull dinjitoz shërbëtori im (p.sh. 2 Sa. 7,5; Isaia. 42,1). Satani nuk dyshon në mirësinë e Jobit; ajo që vë në pikëpyetje është nëse Jobi është i drejtë për hir të drejtësisë apo për hir të shpërblimit që vjen nga të qenit i drejtë.

1,13-22 Skena 3. **Prova e parë**

Në këtë skenë qendrore katër lajmëtarë vijnë në Job, duke njoftuar katër katastrofa. Fatkeqësitë (dy natyrore, dy të shkaktuara nga njerëzit) godasin nga të gjitha drejtimet, sabeanët (15) vijnë nga jugu (Sheba); Kaldeasit (17) nga veriu; rrufeja nga Zoti, 16) është nga stuhitë që përfshihen nga Mesdheu në perëndim; dhe era e fortë (19) vjen nga shkretëtira në lindje. Ne e shohim Jobin aq të dërrmuar nga fatkeqësitë, sa që ai nuk ka kohë të shërohet nga një tronditje para se të vijë lajmëtari tjetër.

Reagimi i Jobit nuk është të fajësojë ngjarjet natyrore ose armiqtë njerëzorë (i ka hequr), të mos harrojë bekimin e Zotit (Zoti i dha), të mos mbyllë sytë ndaj realitetit (ka marrë), por të lavdërojë Zotin për të dy prosperitetin dhe katastrofë (21). Besimi i Zotit në Job ka dalë i shfajësuar.

Barku i nënës së Jobit, në të cilin ai do të kthehet me vdekje duhet të kuptohet si toka nënë, nga e cila u krijuan njerëzit. 2,1-6.

Skena 4, **Një sesion tjetër i oborrit qiellor**

Raporti i Zotit mbi Jobin është se ai ende ruan integritetin e tij, d.m.th. jeta e tij vazhdon e patëmetë si kurrë më parë. Satani tani pranon që Jobi do të vuajë ndonjë vështirësi të jashtme me devotshmëri, me kusht që të mos jetë i goditur fizikisht; do të jetë një çështje tjetër nëse ai dëmtohet personalisht, thotë ai. Lëkura për lëkurë (4) mund të thotë që Jobi ka shpëtuar lëkurën e tij duke pranuar me devotshmëri vdekjen e fëmijëve të tij; por ka shumë të ngjarë që nëse Zoti e sulmon vetë Jobin, ai do të zbulojë se Job do ta sulmojë, duke e mallkuar.

2,7-13 Skena 5, **Prova e dytë**

RRëfimi nxiton në kulmin e tij, pasi skena e katërt shpërbëhet në të pestën. Dalja e Satanit nga prania e Zotit përfundon skenën e katërt dhe pikëllimi i tij i

Jobit fillon i pesti; nuk ka interval kohor midis autorizimit të Zotit nga vuajtjet dhe Jobit që e mundon Satani.

Jobi kishte shkuar të ulej në grumbullin e hirit jashtë qytetit të tij për të kryer ritualet e tij të zisë. Për të shprehur ndjenjën e tij të shkretimit dhe izolimit, ai ishte larguar nga shoqëria dhe ishte identifikuar me mbeturinat. Ndërsa ai është ulur atje i janë shkaktuar plagë të dhimbshme (7), dhe ai përdor copa qeramike të thyera nga grumbulli i mbeturinave për të gërvishtur veten për të lehtësuar acarimin. Këto plagë janë padyshim disa sëmundje të lëkurës (krh. 7,5; 30,30); identifikimet më specifike si elefantiaza ose lebra nuk mund të vërtetohen. Jobi ka edhe shumë simptoma të tjera, të tilla si humbja e peshës (19,20), ethet (30,30), ankthet (7,14) dhe pagjumësia (7,4), por këto mund të jenë shprehje psikosomatike të depresionit të tij sesa efektet e sëmundjes së lëkurës. Referenca të tjera për vuajtjet e tij janë ndoshta metaforike, pasi kur ai ankohet se kockat e tij janë duke u kalbur (30,17) ose djegur (30,30).

Gruaja e Jobit duhet ta ketë ndjerë veten shumë të padrejtë nga burri i saj, sepse rezultati i gjithë devotshmërisë së tij ka qenë vetëm vjedhja e dhjetë fëmijëve të saj, gjendja e saj shoqërore dhe jetesa e saj. Dhe ajo pritet të ruajë besnikërinë e saj ndaj tij pavarësisht fajit nga shoqata që tani i bashkohet asaj. Qoftë nga urrejtja e Zotit për atë që ai i ka bërë Jobit, qoftë nga dëshira që mjerimi i burrit të saj duhet të përfundojë së shpejti, ajo e nxit Jobin të mallkojë Perëndinë (9) dhe kështu të sjellë vdekjen mbi vete. Jobi nuk e fyer për sugjerimin e blasfemisë, por për të folur si një grua budalla. Me këtë ai me siguri nënkupton gratë e klasës së ulët, jofetare, të paaftë për të kuptuar të vërtetën pas ngjarjeve. Jobi është diçka si një aristokrat, dhe megjithëse në këtë moment është privuar nga pasuria e tij, ai ka pak kuptim të vërtetë për gjendjen e atyre që janë përherë të varfër (krh. 30,2-8). Përgjigjja e Jobit ndaj gruas së tij është se Zoti është po aq i lirë të dërgojë të mira dhe telashe sa të japë dhe të marrë (krh. 1,21). Kjo nuk është dorëheqje fataliste ndaj vullnetit të një Perëndie të panjohur, por një lloj besueshmërie që Zoti e di se çfarë po bën. Duke thënë se Jobi nuk mëkatoi në atë që tha (10), treguesi nuk do të thotë se ai mëkatoi në atë që mendoi; ai do të thotë që Jobi e ka hedhur poshtë pretendimin e Satanit se ai do të mëkatonte me buzët e tij duke mallkuar Zotin nëse do të goditej fizikisht.

Jobi, duke qenë kryetar i një rëndësie të madhe (1,3), ka miq në vende të ndryshme, megjithëse nuk mund t'i identifikojmë me siguri atdheun e tyre. Synimet e tyre ndaj Jobit janë me mirësi, nuk duhet të dyshojmë; por çuditërisht, kur e shohin sa keq po vuan ata nuk i ofrojnë asnjë ngushëllim. Ata nuk i drejtojnë një fjalë të vetme, por fillojnë ta trajtojnë sikur të kishte vdekur tashmë. Ata besojnë se po shprehin simpatinë e tyre (dhe dëgjimi ynë i heshtur për dikë në telashe mund të jetë shumë i dobishëm), por vajtimi i tyre i heshtur për shtatë ditë dhe shtatë net (13) është në mënyrë të pashmangshme tjetërsuese. Siç do të tregojnë fjalët e tyre të mëvonshme, ata nuk mund të besojnë se Jobi nuk e meriton, në njëfarë mase, vuajtjen që po duron tani. Ata e pranojnë në mënyrë jo kritike teologjinë ortodokse që ia atribuon të gjitha vuajtjet mëkatit njerëzor.

3.1-26 **Fjalimi i parë i Jobit**, në të cilin ai shpreh hidhërimin e tij

Me këtë monolog të Jobit, ne jemi zhytur papritmas nga madhështia epike dhe mendja e prologut (kk. 1 – 2) në trazirat dramatike të poezisë (3,1 – 42,6); nga përshkrimi i jashtëm i vuajtjeve të përvoja e brendshme e Jobit. Në fjalim ka një lëvizje nga e kaluara (3-10) në të ardhmen (20-26) dhe nga përvoja e njeriut Job (3-19) drejt përvojës së njerëzimit në përgjithësi (20-22) .

Në këtë fjalim nuk ka asnjë referencë për kuptimin e vuajtjes, nuk ka pikëpyetje nëse është e merituar apo jo, nuk ka çudi për prejardhjen e saj. Jobi nuk e fajëson veten për këtë dhe as nuk e fajëson Perëndinë. Kjo do të vijë më vonë, por këtu kemi thjesht njeriun Job në dhunën e pikëllimit të tij.

3,3-10 Ai mallkon ditët e gjyzyës dhe lindjes së tij. Një mallkim zakonisht drejtohet tek e ardhmja, por Jobi është në dëshpërim aq të madh, sa që shpall mallkimin e tij mbi të kaluarën. Është një mallkim krejt i kotë, natyrisht, sepse e kaluara nuk mund të ndryshohet. Ai dëshiron që dita e lindjes dhe konceptimit të tij (parë poetikisht si një ngjarje) të mund të eliminohej (4-6a) në mënyrë që ajo të mos hynte në kalendarin e vitit (66, c); ai dëshiron që magjistarët që vendosnin një mallkim në ditë mund ta kishin bërë atë një nga ditët e pafat, në të cilën do të ishte e pamundur që prindërit e tij ta kishin ngjizur ose nëna e tij ta kishte lindur (8a, 10a).

8 Disa magjistarë të lashtë padyshim besuan se mund të zgjonin Leviatanin, përbindëshin e detit (krh. Ps. 104,26; Is. 27,1) dhe dragoin e kaosit, i cili mbase do të gëlltiste diellin, duke shkaktuar kështu errësirën e eklipsit.

3,11-19 Ai dëshiron që ai të kishte vdekur që në lindje. Jobi lëviz në këtë fjalim nga dëshpërimi në pyetje. Meqenëse mallkimi në ditën e lindjes së tij nuk ishte thënë kurrë kurrë, ai vazhdon të pyesë pse, nëse do të duhej të lindte, ai nuk mund të kishte vdekur në lindje (11 a) ose, të paktën, të kishte lindur i vdekur (16). Vdekja për të tani është bërë më e ëmbël se jeta dhe ai krahason paqen e qetë dhe qetësinë e nëntokës (sheol) me pjesën e tij të tanishme të trazuar dhe të shqetësuar (13-19).

14 Mbretërit e Lindjes së Afërt shpesh mburreshin se kishin rindërtuar rrënojat e qyteteve të famshme të së kaluarës.

3,20-26 **Gjëegjëza e ekzistencës së vuajtur.**

Jobi vazhdon me një pyetje më të gjerë. Tani ai nuk pyet vetëm pse, që kur ka lindur, ai vetë duhet të vazhdojë të jetojë, por pse njerëzit në përgjithësi nuk mund të vdesin thjesht kur të jenë gati për të (20-23). Në vargjet e fundit (24-26) ai përsëri flet drejtpërdrejt për veten e tij. E gjithë poezia përfundon me notën që ka tingëlluar gjatë saj, ndryshe nga qetësia e botës së nëndheshme, që është ajo që ai dëshiron, jeta e Jobit nuk ka paqe, qetësi ose pushim, por vetëm trazirë (26).

23 Më parë, mbrojtja e Zotit për mbrojtjen e jetës së tij (krh. 1,10) i kishte siguruar mirëqenien; por tani që ai dëshiron të vdesë, ai mund të mendojë vetëm për ruajtjen e Zotit të jetës së tij si një zgjatje artificiale e mjerimit të tij; mbrojtja ka të bëhet një mur burgu më shumë se një mur i mbrojtjes.

25 Frika e mëparshme e Jobit nga katastrofa e ardhshme shpjegon kujdesin e tij ekstrem për të siguruar që asnjë mëkat të mos i bashkohet familjes së tij (1,5; krh. 15,20-26).

4,1 – 5,27 **Fjala e parë e Elifazit**, “Ki durim; gjithçka do të jetë mirë ‘

Elifazi, si të gjithë miqtë e Jobit, synon ta mbështesë atë në vuajtjet e tij dhe askush nuk sjell një mesazh më ngushëllues se ky mik. Por këtu ka edhe një ironi, si me të gjitha fjalimet e miqve; sepse autori nuk e pranon pikëpamjen e tyre dogmatike se vuajtja është gjithmonë e merituar dhe ai do të thotë të portretizojë të ashtuquajturën rehati të tyre si mizori.

Thelbi i fjalimit të parë të Elifazit drejtuar Jobit është: Ju jeni një njeri i devotshëm, siç e dimë mirë. Prandaj, nuk ka nevojë të humbasësh zemrën / për të pafajshmit

‘kurrë nuk vuajnë përfundimisht. Ju po vuani tani sepse nuk jeni të përsosur dhe keni nevojë për ndonjë ‘korrigjim’ dhe ‘disiplinë’ (5,17); por së shpejti do të marrë fund sepse në thelb ju jeni një njeri i mirë (4,6). Shkurtimisht, mesazhi i tij drejtuar Jobit është: ‘Vetëm ki durim; gjithçka do të jetë mirë.’

4,2-6 “Ju jeni një njeri i devotshëm”. Shqetësimi i vërtetë i Elifazit për Jobin dëgjohet në fjalët e tij të hapjes; ai është nderues dhe gati apologetik (2a). Ai nuk është përbuzës kur i kujton Jobit se sa shumë ngushëllim u ka dhënë të tjerëve në një pozitë të ngjashme (3-4); është më e buta e fyerjeve kur thotë: “Por tani të vjen telashe dhe shkurajohesh” (5). Inkurajimi i Jobit për të tjerët, si një akt i devotshmërisë së vërtetë, është një arsye e mirë pse ai mund të presë që Zoti së shpejti do ta rivendosë atë.

4,7-11 “Të pafajshmit nuk humbin kurrë”. Duke përshkruar të ligjtë, Elifazi nuk do të thotë që Jobi është një prej tyre. Përkundrazi, ai po i thotë Jobit se nuk ka asnjë arsye ankthi pasi ai nuk është nga të pabesët, të cilët mbjellin telashe dhe i korrin ato (8; krh. Hosh. 10,13; Gal. 6,7).

4,12-21 “Sidoqoftë, edhe të devotshmit nuk janë të përsosur”. Për të mbështetur argumentin e tij se edhe të drejtët nuk janë të përsosur, Eliphazi rrëfen vegimin e tij të natës (12-46) dhe nxjerr përfundime prej tij (17-21). Elifazi mendon se është mjaft aventuresk në këtë pasqyrë profetike. Autori mbase do të thotë që ne të zbavitemi pak nga pretendimi i Elifazit për zbulimin hyjnor të asaj që shumica e njerëzve normalë që nuk janë edukuar teologjikisht do ta konsideronin si të mirëqenë: ‘A mundet që një i vdekshëm të jetë më i drejtë se Zoti? (17) Edhe pse fjalët duhet të përkthehen, “A mund të jetë një njeri i drejtë [domethënë, absolutisht pa mëkat] në sytë e Zotit?”, Ideja është ende e qartë dhe banale. Për më tepër, është mjaft e papërshtatshme për Jobin. Ai nuk po vuan pak vuajtje sepse i ka rënë përsosur përsosmërisë absolute; ai ka qenë plotësisht i shkatërruar. Dhe megjithëse nuk është vlarë (shkatërruar si i pabesi i v. 9), ai është në njëfarë mënyre në një situatë më të keqe se ajo e të pabesit, sepse ai dëshiron të jetë i vdekur, por Zoti këmbëngul ta mbajë atë gjallë (3, 20-23)

14 Ëndrra ose vizioni i zgjimit të Elifazit e frikësoi atë sepse ai ishte i vetëdijshëm për praninë e të mbinatyrshmes.

18 Edhe shërbëtorët qiellorë të Zotit, engjëjt e tij, nuk janë në mënyrë të pagabueshme të besueshme (këtu nuk mendohet për engjëj “të këqij”); aq më pak janë të vdekshmit, të cilët, ndryshe nga engjëjt, mund të vdesin brenda një dite të vetme (20a) dhe të cilët mund të jenë aq të parëndësishëm (krahasuar

me engjëjt) sa të mund të vdesin pa e vërejtur askush tjetër (20b) dhe pa fituar kurrë llojin mençuri nga e cila jeton Elifazi dhe miqtë e tjerë (21).

5,1-7 “Vuajtja duhet të pritët”. Elifazi nuk mund të besojë se Jobi me të vërtetë dëshiron të vdesë (siç ka thënë në k. 3), dhe tani supozon se Jobi duhet të kërkojë ndonjë mënyrë për t’u çliruar nga vuajtjet e tij. Elifazi thotë se nëse kjo është ajo që po kërkon Jobi, ai mund ta harrojë gjithashtu, sepse nuk ka asnjë fuqi, madje as midis qenieve qiellore, që mund ta lirojë Jobin nga ndëshkimi i tij. Vuajtja është e natyrshme për njerëzit; ata gjithmonë sjellin telashe mbi vete (v 7 duhet të përkthehet: Është njeriu ai që lind vuajtje për veten e tij).

Ky cikël shkak dhe pasojë është veçanërisht i qartë në rastin e njeriut budalla (2), inati dhe smira e të cilit e shkatërrojnë atë. Elifazi nuk do të thotë që Jobi është budalla, por ne dëshirojmë nga pandjeshmëria e Elifazit ndaj fatkeqësisë së Jobit kur ai flet për shtëpinë e budallait që është mallkuar (3; krh. 25)! E vetmja gjë që ai do të thotë është se as Jobi i drejtë nuk mund të shpresojë të shpëtojë plotësisht nga një vuajtje e tillë – mundimi nuk prodhon vetveten (6) por prodhohet nga njerëzit (7).

5,8-16 “E vetmja gjë që mund të bësh është t’ia bësh çështjen Zotit.” Elifazi merr temën e tij të mëparshme se Jobi është në thelb një njeri i devotshëm dhe kështu që nuk duhet të humbasë zemrën (4,2-6), dhe tani i rekomandon Jobit durim, nëse do të isha ti, thotë ai, unë do ta lija kauzën time në duart e Zotit (8), sepse ai është që mund të kthejë fatin (11-16). Në këtë përshkrim të fuqishëm të veprës së Zotit, Elifazi rrëmbehet pak nga retorika e tij. Pjesa më e madhe e tij nuk vlen fare për Jobin; e vetmja pikë e lidhjes është që Jobi, si i përluri apo nevojtar (11, 15), mund të ketë shpresë se Zoti do të ndryshojë në mënyrë dramatike fatkeqësitë e tij aktuale.

8 Të paktën Elifazi thotë një gjë të arsyeshme: “Po të isha ti, do t’i drejtohesha Zotit”. Kjo është një nga këshillat e miqve që Jobi ndjek, megjithëse nuk ka shumë nevojë për Elifazin për ta nxitur ta bëjë këtë. Shkak i tij është edhe fatkeqësia e tij e tanishme dhe “çështja” e tij në një kuptim më ligjor, të cilin ne do ta dëgjojmë disa herë që Jobin e vë përpara Zotit në fjalimet e ardhshme (krh. 7,20-21; 10,18-22; 13,20- 23)

11-16 Këtu veprimet shkatërruese të Zotit (12-14) janë të mbyllura në kuadrin e veprimeve të tij shpëtuese (10-11, 15), kështu që efekti kryesor i kësaj figure të punës së Zotit është t’u japë shpresë të varfërve (16 ; krh. Lk. 1,51-53).

5,17-27 “Nëse e bëni këtë, Zoti do t’ju rikthejë.” Elifazi e këshillon Jobin që vetëm nëse do të presë me durim që të veprojë Zoti, ai do të zbulojë se vuajtja që po përjeton është vuajtje disiplinore (17) dhe se “ai që plagos është ai që zbut plagën” (18; Js). Elifazi është i vendosur ta përfundojë këtë fjalim me një notë pozitive. Ai mendon (dhe kjo është ironike) se po i bën një nder Jobit duke i thënë se sa mirë është në të vërtetë! “Lum njeriu të cilin Zoti e korrigjon”, thotë ai (17), sikur të kishte ndonjë të drejtë t’i thoshte Jobit se çfarë bekimi është të vuash humbjen e familjes dhe të mjeteve të jetesës.

Sidoqoftë, përfytyrim nuk është plotësisht rozë, ka kushte që Jobi duhet të plotësojë. Ai nuk duhet ta përçmojë disiplinën e Zotit (17) dhe ai duhet të dëgjojë këshillat e Elifazit dhe t’i zbatojë ato vetë (27). Këto nuk duken në sipërfaqe se janë kushte të vështira për t’u përmbushur, por sigurisht që janë të

pamundura që Jobi t'i pranojë. Si mund ta pranojë ai 'disiplinën' e Zotit nëse nuk i konsideron vuajtjet e tij si disiplinë, por si padrejtësi mizore? Dhe si mund ta zbatojë ai këshillën e Elifazit për veten e tij kur e di se është produkt i reflektimit teologjik dhe aspak i vërtetë për përvojen?

6,1 – 7,21 **Fjalimi i dytë i Jobit**, “O Zot, më lër të qetë”

Fjalimi i Elifazit nuk e ka prekur aspak problemin e Jobit. Pra, Jobi e injoron atë, në tërësi. Kjo është një tipar mjaft tipik i librit, me kontribuesit e ndryshëm që flasin njëri pas tjetrit, dhe është padyshim diçka që libri dëshiron të thotë në lidhje me vështirësitë e sjelljes së teologjisë në komunikim me jetën reale.

Në këtë fjalim të fuqishëm ka tre lëvizje. Në të parën (6,1-13), që është një monolog drejtuar askujt në veçanti, Jobi shkon përtej pozicionit të tij në k. 3. Atje ai kishte dashur që ai të mos kishte lindur kurrë dhe pyeti pse, pasi ka lindur, ai detyrohet të vazhdojë të jetojë. Por tani ai dëshiron vdekjen e menjëhershme (6,8-9). Në lëvizjen e dytë (6,14-30), Jobi u drejtohet miqve, duke u ankuar se e kanë mashtruar për një gjë që mund të ketë pritur prej tyre, një simpati të kuptueshme. Në lëvizjen e tretë të fjalimit (7,1-21), ai çuditërisht e drejton veten te Zoti. Për momentin, ai nuk kërkon nga Zoti asgjë përveç se duhet ta lërë të qetë në mënyrë që të kalojë ditët e tij të mbetura pa dhimbje. Por sigurisht që këtu ka më shumë se sa nuk bie në sy; sepse në vetë aktin e lutjes së Zotit që ta braktisë, ai në të vërtetë po i afrohet.

6,1-13 “Zoti më godet të vdekur!” Në fillim të këtij fjalimi Jobi nuk i drejtohet Zotit, por shpreh një dëshirë të harruar që Perëndia t'i çojë vuajtjet e tij në një fund të shpejtë. Pasazhi kryesor në këtë pjesë është v. 8-9, “O, që të kisha kërkesën time që Zoti të më jepte atë që shpresoj, që Zoti të ishte i gatshëm të më shtypte.” Jobi mendon se nëse do të mund të vdiste tani, para se vuajtjet e tij ta çonin në blasfemi, ai të paktën mund të kishte ngushëllimin se nuk i kishte mohuar fjalët, urdhërimet e Zotit.

Elifazi i ka bërë thirrje Jobit që të jetë i durueshëm, por durimi ka nevojë për një forcë që Job nuk e ka (11-13). Elifazi nuk e ka kuptuar se çfarë barre është mbi Jobin. Nëse mjerimi i tij mund të peshohet do të tejkalonte rërën e deteve (3); nuk është çudi atëherë që fjalët e tij kanë qenë të vrullshme (ose më mirë, “të dëshpëruara”). Jobi po kërkon falje për asgjë, duke mos rrëfyer asgjë. Ashtu si në prolog (1,21; 2,10), ai e njeh që vuajtjet e tij vijnë përfundimisht nga Zoti; këtu në poezi, dhimbjet e tij janë rezultat i shigjetave të helmuara të të Plotfuqishmit (*Shadai*) ndërsa tmerret e Zotit, armiku i tij, janë vendosur në rend beteje kundër tij (4). Nuk është dhimbja fizike ose mundimi mendor që e rëndon atë; është vetëdija se ai është bërë armik i Zotit.

5-6 Thirrjet e Jobit kanë arsytet e tyre, ashtu si gomari ose kau ankohen vetëm kur dëshirat e tyre nuk kënaqen. Nevojat e Jobit nuk janë përmbushur – së paku jo nga Elifazi, fjalët e të cilit janë të pakuptimta dhe këshillat e të cilit nuk mund të gëlltiten më lehtë sesa e bardha e një veze (6).

11-13 Ndjenja e dobësisë që i kthehet Jobit nuk është aq shumë dobësi fizike, sa dobësi psikologjike. Atij nuk i kanë mbetur asnjë burim i brendshëm; vlera e tij vetjake është minuar sepse ai e sheh se nuk ka asnjë arsye në vetvete pse Zoti duhet ta trajtojë atë aq pa mëshirë.

6,14-30 'Ju keni qenë miq të pavdekshëm'. Job sapo është ankuar se nuk i ka mbetur më forcë (13), por tani ai kalon në një sulm të hidhur dhe sarkastik ndaj miqve të tij. Depresioni i tij është bërë zemërim. Ai fillon indirekt, me imazhin e rrjedhës sezonale ose rrëke që nuk ka kurrë ujë në të kur kërkohet. Ai akuzon miqtë e tij se kanë dështuar t'i paguajnë atij borxhin e miqësisë për përkushtim ose "besnikëri", besnikërinë e miqësisë dhe pranimin e pakualifikuar përmes çdo përvojë. Miqtë nënkuptojnë diçka ndryshe me 'besnikëri'. Ata ofrojnë simpati dhe mbështetje, por vetëm aq sa është realiste. Ata nuk mund të thonë "miku im, i drejtë apo i gabuar" kur vuajtjet e Jobit vërtetojnë se ai është në gabim dhe po ndëshkohet nga Zoti për ndonjë shkelje apo tjetër. A duhet që ata të shpërfillin provat e syve të tyre dhe të mësuarit e tyre dhe të mbështesin Jobin në atë që ata besojnë se është një pozicion i rremë i vetvetes?

21 Miqtë, thotë Jobi, kanë frikë se nëse identifikohen shumë ngushtë me të, edhe ata do të futen në gjykimin e Perëndisë. Ata e trajtojnë atë jo si një mik, por si dikë që ka kërkuar një hua, ata ofrojnë shumë këshilla, por jo para të gatshme (22-23)!

24 Jobi u kërkon miqve të tregojnë se cili është krimi për të cilin po vuan. Kjo është e gjitha që do të duhej për ta bërë atë të qetë.

7,1-21 "Pse, o Zot, më le të vazhdoj të jetoj?". Dëshira e vdekjes së Jobit përsëri pohon vetveten, por këtë herë ajo është e ndërthurur me përvojën e tij për kotësinë dhe mjerimin e jetës njerëzore përgjithësisht dhe me një thirrje drejtuar Zotit që ta lërë të qetë në mënyrë që të vdesë në paqe.

1-10 Jobi këtu projekton dëshpërimin e tij nga ekzistenca njerëzore përgjithësisht, pjesa e zakonshme e njerëzimit është shërbimi i vështirë (1). Depresioni i tij tani çon jo aq shumë në zemërim sesa në një vajtim për shqetësimin e pafrytshëm të jetës. Ditët e tij më të shpejta se anija e një endësi (6) janë gjithashtu ditët e njerëzimit në përgjithësi; jeta që është veç një frymë (7) është pjesa njerëzore; dhe fakti që ai që zbrit në varr nuk kthehet (9) është i zakonshëm për njerëzimin. E megjithatë, në mënyrë paradoksale, jeta kaq e shkurtër mund të duket aq e lodhshme, një ngjarje që dëshiron Jobi - vdekja - duket se vonohet pafundësisht, kështu që ai është si një skllav që dëshiron për hijet e mbrëmjes (2). Ndryshimet e vetme që ai di janë në gjendjen e koreve të tij, një ditë të ngurtësuar, një tjetër e shpërthyer me qelb që rrjedh (5).

11-16 Jobi ka dy arsye për kërkesën e tij mahnitëse që Zoti ta lërë të qetë (16). E para ka qenë mjerimi i jetës së tij të mbushur me dhimbje (1-5); e dyta, siguria e vdekjes së tij që po i afrohet (6-10). Ai nuk ka asgjë më shumë për të humbur. Por ajo për të cilën ai duhet të ankohet është se Zoti, larg nga ta lërë të qetë, e trajton atë si një nga monstrat legjendare të humnerës, Jam (deti) ose Tannin (përbindëshin e oqeanit të thellë), i cili duhej të ngatërrohej nga Zoti (krh. 38,8-11; Isaia. 51,9). Është qesharake që Zoti të imagjinojë se Jobi paraqet ndonjë kërcënim për universin e tij, megjithatë ai merr të njëjtën vëmendje si ato forca të kaosit (12).

17-18 Në këtë parodi të hidhur të Ps. 8, Jobi i kthehet temës së disproporcionit (12). Në psalmin, "Çfarë është njeriu?" shpreh një çudi mirënjohëse që njerëzit, siç duket kaq të parëndësishëm në shkallën e universit, janë objektet e shqetësimit të Zotit të Plotfuqishëm. Në Job, "Çfarë është njeriu?" fillon një qortim ndaj Zotit që vëmendja e Zotit ndaj njerëzve nuk ka

qenë për dobinë e tyre, por ka qenë një shqyrtim i pamëshirshëm, një ekzaminim i përhershëm, një mizori e pashpjegueshme, një mundim sadist.

19-21 Jobi nuk është gjë tjetër veçse një nga këta njerëz të parëndësishëm. Supozoni se ai ka mëkatuar vërtet? A mund t'i ketë sjellë kaq shumë dëm Zotit kaq shumë ai duhet ta dënojë atë aq ashpër? Në çdo rast, Jobi së shpejti do të vdesë. Çfarë dëmi mund t'i sjellë Zotit nëse ai shtyn për pak kohë ekzekutimin e dënimit? Jo se mëkati njerëzor është i parëndësishëm, por mëkati i supozuar për të cilin po vuan nuk mund të vlejë aq shumë nga vëmendja e Zotit. Pse ai nuk 'shpërfill' (në vend se të falë) ndonjë shkelje që supozohet se ka kryer Jobi? Jobi, duhet ta vërejmë, nuk po rrëfen asgjë.

8,1-22 **Fjalimi i parë i Bildadit**, nëse je i pafajshëm nuk do të vdesësh ‘

Bildadi, si të gjithë miqtë, beson se vuajtja është ndëshkim dhe se vdekja e fëmijëve të Jobit është provë e mëkatit të tyre. Elifazi supozoi se Jobi ishte në thelb një njeri i drejtë, megjithëse dikush që ndëshkohet përkohësisht nga Zoti për ndonjë faj, siç nuk mund të shmanget nga njerëzit. Por Bildadi ka më pak besim në drejtësinë e Jobit. I gjithë inkurajimi i tij për Jobin varet nga gjendja “nëse je i pastër dhe i drejtë” (6). Bildadi nuk është armiqësor me Jobin, por ai e nxit atë të kërkojë ndërgjegjen e tij, sepse vetëm përmes pafajësisë së tij Jobi mund të çlirohet nga fatkeqësitë e tij.

Shumica e fjalimit të Bildadit (8-19) zhvillon temën se nuk ka efekt pa ndonjë shkak; vdekja e të ligut ilustron temën. Fjalimi përfundon në një shënim relativisht të gëzuar (20-23) dhe mesazhi i tij drejtuar Jobit është: “Nëse je i pafajshëm, nuk do të vdesësh”.

8,2-7 ‘Vdekja e fëmijëve tuaj dhe tuajat’. Pikëpamja themelore e Bildadit është se Zoti nuk e prish drejtësinë (3). Nëse Zoti ka dërguar vuajtje, duhet të ketë pasur ndonjë mëkat për ta merituar atë. Rasti i fëmijëve të Jobit vërteton pohimin e Bildadit, “Kur fëmijët tuaj mëkatuan kundër tij, ai i dha ata mbi dënimin e mëkatit të tyre” (4). Në të kundërt, vetë Jobi nuk ka vdekur, prandaj duhet të jetë i pafajshëm për çdo gjë që meriton vdekjen. Jobit i duhet vetëm ta shikojë Zotin në lutje (5) dhe nëse ai është i pastër dhe i drejtë lutja e tij do të dëgjohet. Çdo gjë është e drejtpërdrejtë për Bildadin, fatet njerëzore janë plotësisht në përputhje me meritat njerëzore.

8,8-19 “Asnjë efekt pa shkak, siç tregon rasti i të pabesëve”. Bildadi i drejtohet traditës (siç bën Elifazi në 5,27) sepse përvoja e tij nuk mund të trajtojë problemin teologjik të vuajtjeve të Jobit. Në dy skena (11-13, 14-19), secila duke përfunduar me përmbledhjen e vet të ngulitur, ai përshkruan fatin e të pafeve me një imazh nga bota e natyrës, do të thotë të thuash se atje ku ka ndëshkim duhet të ketë qenë gjithashtu fajin. Në të parën, bima e papirusit që thahet nga mungesa e ujit dëshmon çështjen dhe është gjithashtu në të njëjtën kohë një metaforë për fatin e të pabesit. Në të dytën, ekziston imazhi i rrjetës së merimangës si simbol i papërmbajtjes dhe mosbesueshmërisë së besimit të të pabesit (14-15), dhe asaj të çrrënjësjes së një bime si metaforë për shkatërrimin e personit të pafe. .

8,20-22 “Ka ende shpresë për ju”. Bildadi përfundon me një shënim shpresëdhënës: “Zoti nuk e hedh poshtë një njeri të patëmetë” (20). Dhe ai padyshim që beson se Jobi mund të tregojë ende se është një njeri i tillë. Por

mençuria e Bildadit është shumë e cekët për situatën e Jobit. Dhe këtu ka një ironi mizore. Sepse nëse Jobi bën atë që Bildadi këshillon dhe `lutet me të Plotfuqishmin (5) dhe përdor devotshmërinë e tij për të hequr dorë nga vuajtjet e tij, a nuk do ta ketë provuar ai padashur Satanin të drejtë, se Jobi nuk i frikësohet Zotit pa menduar për shpërblim?

9,1 – 10,22 **Fjalimi i tretë i Jobit**, në të cilin ai e pranon se nuk mund ta detyrojë Zotin të jetë i drejtë.

Në këto kapituj ne arrijmë një nivel më të thellë intensiteti. Në to dëgjojmë deklaratën më të fortë që Jobi ka bërë deri më tani për ndjenjën e tij të pafuqisë (p.sh. 9,3-4, 14-20, 30-31) dhe sensin e tij për të qenë i bllokuar (9,15, 20, 27-31). Mbi të gjitha ne shohim besimin e tij se i gjithë shqetësimi i dukshëm i Zotit për të gjatë gjithë jetës së tij nuk ka qenë në të vërtetë për përfitimin e tij, por për të forcuar fajin mbi të, kjo është ajo që fshehe në zemrën tënde ... [që] Nëse mëkatove, do të më shikonit (10,13-14). Nuk është për t'u habitur, Jobi e përfundon këtë fjalim duke përsëritur dëshirën e tij që ai të mos kishte lindur kurrë (10,18-19; krh 3,3-13) dhe duke e thirrur Zotin që ta linte të qetë në disa ditë që mbeten para vdekjes së tij (10,20-22; krh 17,16).

Megjithatë, ky fjalim nuk është thjesht një përsëritje. Sepse këtu Jobi gjithashtu fillon të hapë pyetjen se si do të shfajësohet, d.m.th. të tregohet publikisht se është në të djathtë. Ai pranon se është një detyrë mjaft e pashpresë për ta bërë Zotin ta shpallë atë të pafajshëm (9,2), dhe pashpresa e saj e shtyn atë, deri në fund të fjalimit, në dëshpërim të zi (10,15-16). Por është bërë një ambicie që ai nuk do ta refuzojë tani, dhe tërheqja e tij për të vetëm bëhet më e fortë ndërsa libri përparon (krh. 13,13-23; 16,18-21; 19,23-27; 23,2-14)

Jobi nuk do të thotë që Zoti është i padrejtë, megjithëse disa rreshta mund të lexohen në atë mënyrë (9,16, 20, 22, 24, 30-31; 10,15). Përkundrazi, ai do të thotë se është e pashpresë të detyrosh Zotin të bëjë ndonjë gjë – madje edhe t'i japësh atij shfajësimin se i detyrohet. Vuajtja e tij e tanishme është një provë e heshtur për fqinjët e tij se ai duhet të jetë një mëkatar i tmerrshëm, sepse ata, si miqtë, besojnë në doktrinën e ndëshkimit, se vuajtja është për shkak të fajit. Pra, shfajësimi që i duhet dhe dëshiron Jobit, nuk është ndonjë shpallje verbale se ai është i pafajshëm, por një rivendosje publike e vendit të tij në shoqëri, duke u shëruar nga sëmundja e tij dhe kthimi i pasurisë së tij.

9,2-13 'Unë nuk mund ta detyroj Zotin të më shfajësojë'. Duke pyetur, "si mund të jetë një i vdekshëm i drejtë para Perëndisë?" Jobi nuk po flet si Pali, për mënyrën se si një mëkatar mund të 'shfajësohet' ose të shpallet i drejtë para Perëndisë, por për mënyrën se si një person i shfajësuar mund t'i jepet të drejtë publikisht nga Perëndia. Kjo sepse Zoti është Zot dhe jo një njeri; ai ka mençuri dhe fuqi të pakufishme (4), siç tregohet nga kontrolli i tij i universit. Jobi përqendrohet në aspektet më negative të fuqisë së Zotit – ai lëviz male, lëkund tokën, vulos dritën e yjeve (5-7) – jo me qëllim që ta përshkruajë atë si një Zot të kaosit, por për të theksuar lirinë e tij për të vepruar , qoftë për mirë apo për sëmundje. Liria e Zotit e bën atë të pakuptueshëm (mrekullitë e tij nuk mund të merren parasysh; 10), të papërgjegjshme ("Kush mund t'i thotë atij," Çfarë po bën? "; 12) dhe i pakontrollueshëm (ai nuk e frenon zemërimin e tij, nëse kjo është vendimi i tij; 13).

3 Pamja këtu është e gjykatës, ku paditësi hedh akuza dhe i pandehuri kundërvihet me pyetje. Nëse Jobi do ta sillte Perëndinë në gjyq, duke folur në mënyrë metaforike, ai ka frikë se nuk do të ishte në gjendje t'u qëndronte pyetjeve dhe argumenteve të Zotit.

9 Katër grupet e yjeve këtu nuk mund të identifikohen me siguri, por ato padyshim që janë ndër më të shkëlqyeshmet e yjeve.

13 Rahab është një emër (si Leviathan) për përbindëshin legjendar të kaosit me të cilin (sipas disa gojëdhënave hebraike nuk gjenden në Bibël) Zoti bëri betejë në krijimin (shih gjithashtu 26,12; Ps. 89,10; Is. 51,9)

9,14-24 “Edhe në gjykatë, Zoti nuk do të më shfajësonte”. Jobi imagjionon ta sjellë Perëndinë në gjyq për ta detyruar atë të japë një vendim publik të “Jo fajtor” mbi Jobin. Por kjo është me të vërtetë e pamundur, sepse si mundet që një njeri i thjeshtë të zgjedhë fjalë ose ‘argumente’ kundër Zotit? Dhe si, nëse dikush arrin të hyjë në një argument ligjor me Zotin, mund të jetë i sigurt se Zoti me të vërtetë po dëgjonte, pasi ai në këtë moment po e shtyp Jobin me një stuhi (16-17)? Edhe pse është i pafajshëm, Jobi ndihet i sigurt se në njëfarë mënyre do të fliste në mënyrë të gabuar, dhe kështu goja e tij do ta dënonte atë (20).

9,25-35 “A duhet të vijë në një gjykim të ligjit?”. Tani monologu bëhet një adresë ndaj Zotit. Duke filluar me një reflektim mbi mjerimin e ditëve të tij (25-26), Jobi e kupton që vuajtjet e tij janë një kujtesë e vazhdueshme që Zoti e konsideron atë si fajtor (27-28) dhe do të vazhdojë ta bëjë këtë, pavarësisht se çfarë bën Jobi për të provuar pafajësinë e tij (29-31). Atëherë, çfarë mund të bëjë ai? Ai mund të përpiqet të dëbojë ndjenjën e vuajtjes nga mendja e tij (27), ose mund të përpiqet të pastrojë veten nga faji i tij i supozuar duke bërë një betim për pafajësi (28-31). Por asnjëri nga këto lëvizje nuk ofron shumë shpresë për sukses dhe ai kthehet te ideja e mosmarrëveshjes ligjore me Zotin (32-35).

32-35 Problemi me një ballafaqim ligjor me Zotin është se të dy palët nuk mund të jenë në të njëjtin nivel (32). Ajo që i duhet Jobit është një arbitër që mund të ndërmjetësojë midis të dyve, i cili do të vinte dorën mbi të dy palët si një gjest pajtimi (ose ndoshta, si një simbol i fuqisë së tij mbi të dy). Por sigurisht që nuk ka një arbitër të tillë. “Shumë mirë,” thotë Jobi, “unë do të duhet ta drejtoj gjyqin tim. Por unë nuk kam guximin të filloj një mosmarrëveshje të tillë me Zotin nëse ai nuk premtan të mos më tmerrojë me forcën e tij superiore (34-35). Në kap. 10 Jobi flet fjalët që do të përdorte (ose më mirë, fjalët që përdor) në mosmarrëveshjen që imagjionon këtu.

10,1-22 ‘Unë do të flas në hidhërimin e pikëllimit tim. Si shumë nga fjalimet e Jobit, edhe ky mbaron me një thirrje plot pasion drejtpërdrejt te Zoti. Jobi nuk është i kënaqur të flasë për Zotin në vetën e tretë, por e di që meqenëse marrëdhëniet e tij janë me vetë Perëndinë, duhet t'i drejtohet vetes Zotit. Ka katër pjesë të fjalës, qëllimi i tij (1-2); rishikimi i motiveve të Zotit për trajtimin e tij të Jobit (3-7); kontradikta midis qëllimeve reale dhe të dukshme të Zotit në krijimin e Jobit dhe mbajtjen e tij gjallë (8-17); dhe një thirrje për çlirim nga prania shtypëse e Zotit (18-22).

1-2 Jobi synon ta bëjë këtë një polemikë ligjore me Zotin. Ashtu si i pandehuri në një çështje gjyqësore, ai kërkon llogari për akuzat kundër tij (2).

3-7 Në tre pyetje, Jobi spekulon rreth motiveve që qëndrojnë pas sjelljes së Zotit ndaj tij. A ka qenë në ndonjë mënyrë për përfitimin e Zotit (3)? Me siguri Zoti nuk ka pasur asgjë për të fituar nga keqtrajtimi i tij ndaj Jobit. A është vizioni i Zotit vetëm vizioni i një të vdekshmi, që ai vepron kaq dritëshkurtër në trajtimin e tij të Jobit (4)? A i ka lënë kaq pak kohë Zotit për të jetuar, sa që duhet të veprojë me kaq urgjencë kundër Jobit (5-6)?

8-17 Këtu kemi një përshkrim të bukur të krijimit të Zotit të Jobit dhe ruajtjen e tij (8-12), ai është formuar si balta, është ngjeshur si qumështi i bërë në djathë, i thurur ... së bashku si puna e një endësi dhe i dha jetë. Sidoqoftë, gjatë gjithë kohës, duket se Zoti ka pasur një qëllim krejt të ndryshëm dhe krejtësisht të ligë (13), për ta forcuar fajin te Jobi. Jobi nuk po pranon se është fajtor; ai do të thotë se pavarësisht nëse është i lig apo i pafajshëm (15), 'kujdesi' i Zotit për të ka qenë që ta bëjë atë një shënjestër të sulmit të tij (krh. 7,20).

18-22 Mos vallë për këtë lindi Jobi? Ai është dyfish i pashpresë tani; ai nuk mund të gjejë se si t'i afrohet Zotit për të fituar justifikim prej tij (9,11), dhe ai e ndjen se është në kthetrat e një Zoti të zemëruar që do ta bëjë atë të vuajë nëse është i pafajshëm apo jo (10,7) Prandaj, nuk është për t'u habitur, Jobi humbet në humorin e tij të dëshpërimit që kemi dëgjuar për herë të parë në k. 3, i përzier me apelin për mungesën e Zotit me të cilin u takuam në 7,16, 19. 11,1-20 Fjala e parë e Cofarit, "Pendohu!" Cofari është më pak dashamirësi nga tre miqtë. Mesazhi i tij për Jobin është i thjeshtë, ju po vuani sepse Zoti e di që ju jeni një mëkatar i fshehtë (6), prandaj pendohuni (13-14)!

11,1-6 'Zoti e di që ju jeni një mëkatar i fshehtë'. Cofari është një njeri parimor, i cili pajtohet me Jobin se çështja e vërtetë është çështja e mëkatit. Nuk është e qartë se Jobi është mëkatar; kështu që ai duhet të jetë një mëkatar i fshehtë, të cilin Zoti e ka zbuluar. Jobi pretendon se besimi i tij është i patëmetë dhe se ai është i pastër para Zotit (4), por Zoti e di ndryshe – dhe disi Cofari gjithashtu është lejuar të dijë – se Jobi është me të vërtetë një keqbërës. Ndoshta, mëkati i tij është aq i madh sa që edhe me gjithë këtë dënim Perëndia ka harruar ose anashkaluar disa nga mëkatet tuaja (6). Mund të jetë që Jobi po ikën lehtë!

11,13-20 "Prandaj duhet të pendohesh!" Cofari tani përpiqet ta bindë Jobin për bekimet e pendimit. Aty ku Elifazi ishte i përkohshëm, Cofari është i zellshëm. Dhe ai e bën të qartë se restaurimi varet tërësisht nga pendimi i plotë i Jobit, vetëm nëse Jobi ndjek këshillat e tij, ai mund të ketë diçka për të shpresuar. Jobi duhet t'i kushtojë zemrën e tij Zotit, ta drejtojë mendjen e tij te Zoti me përqendrim të plotë dhe të mos qëndrojë i kënaqur me simbole të jashtme të pendimit, dhe ai duhet të lutet (13) dhe të heqë dorë nga sjellja e tij e tanishme e keqe.

Rezultati do të jetë një ndërgjegje e pastër (do të ngrini lart fytyrën) dhe një ndjenjë sigurie (do të qëndroni të vendosur; 15). Por lexuesi vëren ironinë në gjithë këtë; sepse gjithçka që Cofari i rekomandon Jobit ka qenë praktikë e vazhdueshme e Jobit gjatë gjithë jetës së tij (1,1).

12,1 – 14,22 **Fjalimi i katërt i Jobit**, "mençuria" e miqve dhe drejtësia e Zotit.

Ky fjalim i rëndësishëm i Jobit qëndron në fund të ciklit të parë të fjalimeve, pasi secili prej miqve i është drejtuar atij. Ekzistojnë dy seksione kryesore, në të

parën, Jobi u drejtohet miqve të tij (12,2 – 13,18), dhe në të dytën, ai i drejtohet Zotit (13,19 – 14,22). Lëvizja e mendimit, edhe brenda pjesës së parë, është vazhdimisht larg nga miqtë dhe drejt Zotit. Thelbi i gjithë fjalimit është, nuk dua të bëj asgjë me ju mjekë të pavlefshëm (13,4); dëshiroj t'i flas Zotit të Plotfuqishëm (13,3).

12,2 – 13,19 Mençuria e miqve krahasuar me atë të Zotit. Jobi këtu u drejtohet të gjithë miqve, jo vetëm Cofarit, i cili ka folur i fundit. Ai mohon që miqtë e tij të jenë më të mençur se ai (2-12) dhe e krahason mençurinë e tyre me atë të Zotit (13-25). Për herë të parë ai është përbuzës i tyre. “Pa dyshim”, fillon ai me sarkazëm, “ju jeni populli me vdekjen e të cilit do të pushojë mençuria, por unë nuk jam inferior ndaj jush” (3). Kjo me të vërtetë do të thotë se ai mendon se është superior, dhe kjo sepse me përvojën e tij ka fituar një mençuri më të lartë se e tyre. Ai di diçka që ata nuk e dinë, se është e mundur që një njeri i drejtë të mundohet dhe, në mënyrë të barabartë, që veprat e të pabesit të mund të mos ndëshkohen (4-6).

7-12 Këtu nuk kemi Job që u drejtohet miqve, por Job me imagjinatë duke imagjinuar se çfarë mund t'i thonë atij. Ai thotë se ata kanë një pamje shumë të thjeshtë për mënyrat e punës së Zotit; ata mendojnë se gjithçka rreth mëkatit dhe ndëshkimit është aq e drejtpërdrejtë sa edhe kafshët e dinë atë. Janë miqtë që flasin fjalë të buta dhe të dukshme të v. 10-11, dhe janë ata që pohojnë se mençuria gjendet tek të moshuarit (12).

13-25 Ky himn për fuqinë shkatërruese të Zotit të Plotfuqishëm paraqet mençurinë e re të Jobit (3). Zoti që ai ka provuar tani nuk është guvernator i qetë i një universi të rregulluar mirë, por një hyjni ekscentrike; ai nuk mund të kuptohet dhe nuk mund të zbutet. Ajo që është më karakteristike për këtë Zot është përmbysja e tij e rendit të qëndrueshëm. Në himne të tjera (të tilla si Elifazi në 5,9-16) qëllimi i përmbysjeve të tilla është të sjellin shpëtim dhe të korrigjojnë padrejtësinë. Por këtu nuk ka asnjë qëllim moral ose të dobishëm në këto përmbysje të kryera nga Zoti.

13,1-3 Ajo që Jobi dëshiron mbi të gjitha është të argumentojë me Zotin; ai përdor gjuhën e gjykatës. Por qëllimi i tij nuk është aq shumë për të fituar një çështje kundër Zotit, por më tepër për të zgjidhur një mosmarrëveshje. Ai nuk propozon një proces gjyqësor në të cilin ai do të akuzojë Zotin për padrejtësi në mbajtjen e tij nga shfajësimi; përkundrazi, ai e fton Zotin ta akuzojë atë, në mënyrë që ai të mund të dëgjojë se çfarë ka që Zoti ka kundër tij (13,23).

4-12 Por përsëri ai ka diçka për t'u thënë miqve. Mënyra se si ata janë sjellë, thotë ai, duke përdorur akoma gjuhën juridike, është si dëshmitar i rremë në emër të Zotit. Dhe megjithëse Jobi ka shumë dyshime për drejtësinë e Zotit, ai nuk dyshon se Zoti do t'i ndëshkojë miqtë për anësinë e tyre ndaj vetvetes (13,10) dhe mungesën e objektivitetit të tyre. Ata do të bënin më mirë ta dëgjonin atë (6), jo aq për fjalët që ai do t'u drejtojë atyre personalisht (7-12), por për fjalët e mosmarrëveshjes së tij me Zotin (13,13 – 14,22). Por, para se të fillojë atë mosmarrëveshje seriozisht, ai dëshiron që t'i bëjë të ditur se Zoti nuk do të ishte i kënaqur të zbulonte (9) se në përpjekjen për të justifikuar rrugët e tij drejt Jobit ata ishin kthyer në gënjeshtër për mëkatit dhe ndëshkimin. Çdo teologji që nuk ka vend për përvojën e Jobit, ajo e një njeriu të drejtë që vuan, është një gënjeshtër dhe është tronditëse që duhet të thuhet gënjeshtër për

Perëndinë. Në një seri pyetjesh retorike (7-9, 11) Jobi shpreh habinë e tij që dikush do të përdorë gënjeshtër në shërbim të së vërtetës.

13-19 Më në fund, Jobi dëshiron t'u shpjegojë miqve kuptimin e fjalës së tij të drejtuar Zotit (13,20 - 14,22). Në k. 7 ai i kishte kërkuar Zotit që të mos i kushtonte më vëmendje dhe po kështu në kk. 9 - 10. Por këtu ai niset në një rrugë më të rrezikshme dhe qëllimisht e thërret Zotin në mosmarrëveshje me të (22). Është e rrezikshme (14), vetëvrasëse, në fakt (15); por Jobi është i sigurt se e drejta është me të (18).

13,20 - 14,22 Çfarë është Zoti kundër Jobit? Këtu ka dy shtytje në adresën e Jobit drejtuar Zotit. E para (13,19-27) është një kërkesë që Zoti do të nxjerrë në shesh atë që ka kundër Jobit; e dyta (13,28 - 14,22) është, në mënyrë paradoksale, se ai do ta lërë Jobin vetëm për të vdekur në paqe. Këto dy lutje janë dëgjuar më parë nga Jobi.

19-27 Jobi së pari thërret Zotin që të hyjë në një proces gjyqësor me të me qëllim që të shqiptojë një vendim të 'pafajshëm' mbi Jobin (19). Ai vendos dy kushte për drejtësi (20), së pari Zoti duhet ta tërheqë dorën prej tij, dhe së dyti, ai duhet të ndalojë ta frikësojë atë me tmerrin e tij (21). Vetëm atëherë Zoti mund të fillojë procedurat, ose nëse ai preferon, Jobi do ta bëjë këtë (22). Në gjyhen e gjykatës, Jobi kërkon një listë të akuzave kundër tij (23). Ai, natyrisht, nuk po pranon ndonjë krim, por do të thotë "ato që ju pretendoni se janë mëkatet e mia". Jobi i duket se Zoti po bën shumë zhurmë për asgjë (25), duke e ndëshkuar atë për gabimet e fëmijërisë (26) dhe, siç kemi dëgjuar më parë (p.sh. 3,23), duke e shtrënguar dhe kufizuar atë (27).

14,1-22 Fokusi ndryshon këtu nga vetë Jobi (si në 13,20-28) në njerëzimin përgjithësisht. Jobi, natyrisht, ende flet për veten e tij, por, siç ka bërë më parë, projektton ndjenjat dhe përvojat e tij mbi të gjithë njerëzimin (krhs. 3,20; 7,1-10). Çështja e këtij kapitulli është se qeniet njerëzore janë shumë të parëndësishme për të merituar llojin e vëzhgimit hyjnor që po provon vetë Jobi. Meqenëse njerëzit janë kaq jetëshkurtër, Zoti me arsye mund të anashkalojë mëkatet e tyre; vështirë se mund ta sfidojnë rendin botëror (4).

7-12 Kontrasti midis shpresës së një peme dhe shpresës së njerëzimit për një jetë përtej vdekjes nënvizon mendimin e v. 5. Jeta e njeriut ka një fund të caktuar dhe nuk mund të zgjatet. Një pemë mund të shpresojë për jetë të re (7); për njerëzit nuk ka asnjë derisa të mos ketë më qiej (12), gjë që nuk është kurrë, për aq sa di Jobi. Mendimi i Jobit dridhet në skajin e një shprese për ringjallje, sikur vetëm Sheol të mos ishte një vend pushimi përfundimtar nga i cili nuk ka dalje, por një vend fshehjeje nga vëzhgimi dhe zemërimi i Zotit (13), një vend i shërbimit të vështirë që një ditë eja në një fund (14)! Sikur të ishte një vend nga i cili Zoti do të kthente me kënaqësi qeniet njerëzore, duke ndaluar së kërkuari për mëkatet që mund të kishin bërë dhe duke i mbyllur shkeljet e tyre në një thes (16-17). Por shpresa është e zbrazët, thotë Jobi dhe ai pyet: 'Nëse një njeri vdes, a do të jetojë përsëri? (14). Jo! Ndërsa malet prishen dhe toka laget, edhe shpresa më e fortë e njerëzve gërryhet nga realiteti i hidhur i vdekjes (18-19). Njerëzit nuk kanë asnjë shpresë, por të mposhten 'më në fund nga Zoti (20) dhe të sillen në Sheol në vetmi, madje as duke ditur se çfarë ndodh mbi tokë, edhe nëse fëmijët e tyre vijnë në nder (21). Në izolimin e tyre ata ndiejnë vetëm dhimbjen e trupit të tyre (22). Shpresa e krishterë e ringjalljes, në mënyrën e

vet, plotëson dëshirën e dridhur të Jobit. Edhe pse Jobi do të ishte përgatitur të priste një përjetësi për shfaqësimin e tij, në historinë e tij ka rëndësi ajo që ndodh në këtë jetë.

Diçka dramatike ka ndodhur në këtë fjalim. Pas të gjitha kërkesave të Jobit për t'u larguar nga mjerimi i tij sa më shpejt të jetë e mundur, dhe pas gjithë pohimit të tij se është e pashpresë të diskutosh me Zotin, ai e gjen veten duke bërë gjënë e rrezikshme dhe të pamundur. Jobi tani e detyron zyrtarisht Zotin të japë llogari për krimet për të cilat ai po ndëshkohet. Dhe kjo kërkesë, tani që është bërë, nuk mund të merret përsëri. Jobi nuk ka shkuar në gjyq për të kërkuar jetën e tij ose për të kërkuar mëshirë, por për të pastruar emrin e tij. Ai nuk ka besim në mirësinë e Zotit dhe pak besim në drejtësinë e Zotit, por beson aq fort në pafajësinë e tij sa që është i bindur se herët a vonë do të shfaqësohet.

E gjithë kjo gjuhë e padive është sigurisht metaforë. Por kjo nuk do të thotë se është thjesht gjuhë dekorative. Është gjuha e ndjenjës, e ndjenjës se si është të jesh në harmoni me Zotin. Pas një jete të devotshme, Jobi e gjeti jetën e tij të shkatërruar dhe i duhet të mësojë një gjuhë të re dhe më të hidhur për t'i dhënë zë sherrit në universin e tij. Tani duhet të jetë gjuha e detyrimit dhe e ndarjes, e konkursit dhe e disfatës.

15.1-35 **Fjalimi i dytë i Elifazit**, “Ruhu nga fati i të pabesit”

Në pjesën e parë të këtij fjalimi (2-16), Elifazi i drejtohet Jobit drejtpërdrejt; në të dytën (17-35), ai flet më indirekt për fatin e të ligut. Në këtë seksion të dytë, Elifazi do të thotë të nënkuptojë se Jobi nuk është një njeri i tillë dhe kështu nuk ka asnjë arsye për frikë. I gjithë fjalimi, pra, ka për qëllim si një inkurajim për Jobin, dhe pozicioni i Elifazit është i njëjtë me fjalimin e tij të parë (kk. 4 – 5).

Sipas këndvështrimit të Elifazit, Jobi ka dy gabime, një intelektual dhe një moral. Gabimi intelektual nuk është të shohësh që edhe njeriu më i përsosur është i njollosur në sytë e Zotit (14-16). Jobi bën gabim duke menduar veten mbi të zakonshmen (9) dhe duke minuar teologjinë tradicionale në favor të përvojës së tij (4). Faji moral është të mos e durosh vuajtjen e tij me trimëri dhe durim. Çfarëdo faji të ishte ai që i dha atij vuajtjen në radhë të parë, ishte i vogël në krahasim me gabimin që ai po bën tani duke u sjellë si ai. Është mëkat kundër vetvetes (6) dhe kundër Zotit (13) të flasësh në mënyrë të njëanshme dhe të hidhur për Zotin. Vetë pasioni i fjalës së Jobit është prova se ai është në gabim (12-13); personi me të vërtetë i mençur është i qetë në të folur. Elifazi nuk e refuzon Jobin si person, por ai nuk mund ta shohë që Jobi nuk është një njeri me të cilin arsyetohet. Jobi është një person i lënduar dhe i zemëruar; ta ftosh atë me durim do të thotë të kërkojë që ai të jetë i pandershëm. Nëse Jobi do të vuante në heshtje, ai do të pranonte gjykimin e Zotit kundër tij dhe atë mund ta bëjë vetëm nëse braktis integritetin e tij.

15.2-16 **Budallallëku dhe fjalimi mëkatari i Jobit.**

Jobi nuk po sillet si njeri i mençur me morinë e nocioneve të tij boshe (2). Për më tepër, duke kërkuar shfaqësim nga Zoti dhe duke folur për fuqinë

shkatërruese të Zotit siç ka ai (mbase Elifazi po mendon për 12,13-25), Jobi po tregohet jofetar (ju edhe minoni devotshmërinë; 4). Është ky gabim (mëkati juaj; 5), në vend se teologjia e vërtetë, që përcakton atë që po thotë Jobi.

7-16 Elifazi thotë përsëri se Jobi nuk po sillet me mençuri, por po e lë gjuhën e tij ta çojë në mëkat. Për të gjithë pretendimin e tij për njohuri (p.sh. 12,3; 13,1), ai nuk është i mençur si njeriu i parë, Adami (për referencat për njeriun e parë të mençur në malin e shenjtë të Zotit shih Ezk. 28,12-14) As Jobi nuk ka qenë dëgjues në këshillin qiellor të Zotit (8) si profetët që i dinë planet e fshehta të Zotit (Jer. 23,18, 22); as ai nuk ka mençurinë që miqtë kanë sepse janë më të vjetër se ai (10). Nuk është turp të jesh paksa i papërsosur; madje as engjëjt (të shenjtët) nuk janë të përsosur (15); por për shkak se nuk mund të jetë absolutisht i përsosur, Jobi duhet të presë një sasi të caktuar vuajtjesh.

16 Elifazi nuk po e fyen Jobin personalisht kur flet për njerëzit si të poshtër dhe të korruptuar; është thjesht një përgjithësim, sado ekstrem, në lidhje me gjininë njerëzore në krahasim me pastërtinë e Zotit.

15,17-35 Jeta e mjerueshme dhe fati i frikshëm i të pabesit. Në këtë pamje të historisë së jetës së njeriut të lig, pjesa e parë (20-26) ka të bëjë me ankthin e tij ndërsa jeton me frikën e vdekjes, dhe pjesa e dytë (27-35) merret me fatin e tij përfundimtar, se ai do të vdesë para kohës së tij (31-33). Gjatë gjithë kohës, Elifazi ka pohuar se Jobi nuk është me të vërtetë i lig, dhe kështu që ky përshtkrim është pikërisht ai që nuk vlen për të. Jobi nuk ka vuajtur mundime gjatë gjithë ditëve të tij (20), dhe ai nuk është, si ata, që çel telashe, të keqe dhe hile (35). Ai duhet të pranojë, pra, se nuk i përket shoqërisë së të pabesëve (34) dhe të kujdeset që ai të mos bashkohet me ta nga armiqësia e tij ndaj Zotit (25). Sigurisht, ekziston një pjesë e mirë e dëshirave për të dy temat kryesore në këtë imazh.

16,1 – 17,16 **Fjalimi i pestë i Jobit**, “A duhet të vdes pa shfajësuar?”

Ky është fjalimi më i veçantë i Jobit deri më tani. Fjalimet e tij të mëparshme kishin arritur kulmin në kk. 12 – 14, dhe nga ajo pikë e tutje ai nuk ka asgjë në të vërtetë për të thënë. Në këtë fjalim dëgjojmë përsëri disa tema me të cilat tashmë kemi takuar, ai u drejtohet miqve me kritika ndaj fjalimeve të tyre (16,2-6 ~; ai pastaj flet në monologje, duke qarë sulmet e Zotit (16,7-17); ai imagjionon shfajësimin e tij të mundshëm (16,18-22); ai bën një vajtje për miqtë (17,1-10); dhe ankohet se ai ndoshta do të vdesë pa u shfajësuar (17,11-16). Ndryshe nga kk. 12 – 14 , tema këtu është gjithmonë vetë Jobi, dhe jo njerëzimi në përgjithësi.

16,2-6 Tema kryesore këtu janë “fjalët” dhe mungesa e tyre e energjisë. Kishte një hapje të ngjashme në k. 12, por gjendja shpirtërore tani është më pak agresive dhe është kryesisht ndjenja e zhgënjimit nga fjalët e miqve që del në sipërfaqe.

7-17 Humori ndryshon nga thjesht një ndjenjë ankese në një ndjenjë shtypjeje, ndërsa Jobi tregon veprimet armiqësore të Zotit kundër tij. Ai mendon për sulmet e Zotit sikur të ishin sulme të llojeve të ndryshme të kundërshtarëve, një kafshë të egër (9-10), një tradhtar (11), një mundës (12), një shigjetar (12c-13a) dhe një shpatar (13b-14). Është si një suksesion i shpejtë i imazheve në një film, njëra skenë shkrihet në tjetrën.

18-22 Zoti, natyrisht, nuk i është përgjigjur kërkesës së Jobit që ai t'i tregojë akuzat që mban kundër tij (13,23). Jobi ende është duke pritur, por ndërkohë ai provon një linjë të dytë të argumentit. Ai është sulmuar padrejtësisht nga Zoti dhe ndoshta do të vdesë nga sulmi. Kështu që ai i bën thirrje tokës që të hakmerret për gjak sapo të ketë vdekur – mbi Zotin! Thirrja, “O tokë, mos më mbulo gjakun tim” (18), është e njëjta lloj klithme me atë të Abelit që u vra në mënyrë të paligjshme (Zan. 4,10). Toka mund të përgjigjet vetëm pasi Jobi të ketë vdekur, natyrisht; por edhe tani, ndërsa është ende gjallë, ai ka një dëshmitar, një avokat dhe ndërmjetësues në parajsë (19-20). Kjo vështirë se mund të jetë një referencë ndaj Zotit, sepse Jobi beson se Zoti nuk ka qenë gjë tjetër veçse armiku i tij (7-14). Ajo që qëndron në parajsë në emër të Jobit është protesta e tij se ai është i pafajshëm, së bashku me kërkesën e tij që Zoti të japë një llogari të arsyeve pse ai po e sulmon atë (13,18-19, 22-23). Edhe pse ai nuk pret që t'i përgjigjet gjatë jetës së tij, e vërteta për pafajësinë e tij është regjistruar në gjykatën qiellore. Vrasja e tij nga Zoti, kur të ndodhë, do të jetë prova e fundit që ai ka qenë viktimë e një gabimi të drejtësisë.

17,1-16 Jobi është i sigurt se ka të drejtë, por ai nuk pret që ai të jetojë për të parë pafajësinë e tij të shfajësuar. Ashtu si në fjalimet e tij të mëparshme, ai lëviz këtu më në fund për të shqyrtuar vdekjen e tij; sepse kjo është e vetmja siguri në të ardhmen e tij, dhe ai mendon se po i afrohet më afër. I gjithë ky kapitull sillt rreth kontrastit midis “shpresës” dhe “vdekjes”. Por ka edhe përzjerje me këto shprehje të pashpresës, disa kritika thumbuese ndaj miqve.

1 Jobi nuk është fjalë për fjalë te dera e vdekjes (krh. 16,22), por psikologjikisht ai tashmë është në kthetrat e vdekjes; ndihet sikur varri i tij është gërmuar tashmë.

2 Është për shkak të talljes që e rrethon atë që është në depresion. Tallja është shumë specifike akuza se ai meriton atë që vuan.

3 Meqenëse askush nuk do ta garantojë pafajësinë e tij, ai duhet t'i kërkojë Zotit që ta pranojë personin e tij si garanci (pengun, sigurinë) e tij.

5 Kjo fjali e errët duket se paraqet Zotin si një mburrës që i thërret miqtë e tij në një banket ndërsa fëmijët e tij (Jobi në këtë rast) po vdesin nga uria.

8-10 Pikëpamja këtu është e miqve. Burra të drejtë ashtu siç janë, ata janë të tmerruar nga gjendja e tanishme e Jobit dhe janë zgjuar të denoncojnë të pabesin (Jobin).

11-16 Jobi bie përsëri në dëshpërim, por nuk është një dëshpërim që i heq besimin në pafajësinë e tij; është dëshpërim që ai mund të tregohet ndonjëherë i pafajshëm. Çfarë duhet të presë ai me padurim? Ai ka humbur familjen e tij dhe mund të presë vetëm të bashkohet me familjen e krimbave në botën e nëndheshme (14). Nëse kjo është pritja e tij, vështirë se mund të quhet shpresë, apo jo? Nuk është për shkak se po vuan një sëmundje fatale aq shumë është në depresion, por sepse nuk ka asnjë shenjë të shfajësimit që ai kërkon.

18,1-21 **Fjalimi i dytë i Bildadit**, më shumë për fatin e tmerrshëm të të ligut.

Pas një fjalimi hyrës për Jobin, ky fjalim nuk përmban asgjë tjetër përveç një përrshkrim të fatit të të ligut. Kjo mund të lexohet si parashikimi i Bildadit për të ardhmen e Jobit; por ka më shumë të ngjarë që ne duhet ta lexojmë fjalimin e dytë të Bildadit në dritën e fjalës së tij të parë dhe ta shohim atë duke

përshkruar llojin e personit që Jobi nuk është. Ai vazhdon të pohojë mësimet e njohura, por përshkrimi i tij është aq ekstrem, aq i zi dhe i bardhë, sa mund të mendojmë vetëm ta gjejmë atë dhe doktrinën e tij jo bindëse. Bildadi dëshiron që bota të jetë e parashikueshme dhe e rregullt. Ai mund të shohë tek Jobi, i cili po bën një betejë midis doktrinës dhe përvojës, vetëm dikë që po e bën veten copë-copë. Dhe ai e konsideron thellësisht shqetësuese kërkesën e Jobit për një teologji të re, “a duhet që shkëmbinjtë të zhvendosen nga vendi i tyre?” (4)

Elifazi, në përshkrimin e tij për fatin e të pabesit (15,20-35), ishte përqendruar në mënyrën se si personi i lig përjeton terror dhe pasiguri gjatë gjithë jetës së tij. Këtu Bildadi përqendrohet në ditët e fundit të të pabesit, duke përshkruar se si ai është bllokuar nga vdekja (8-10), i shkëputur nga banesa e tij dhe i sjellë përpara zotit të botës së kimit (14).

13-14 Vdekja përfaqësohej në mitologjinë antike si një mbret që sundonte mbi botën e nëndheshme. I parëlinduri i vdekjes do të jetë një nga pasardhësit e tij, siç është sëmundja, dhe tmerret janë agjentët e tij që tërheqin njerëzit nga jeta në mbretërinë e tij.

Në të gjithë përfytyrimin e Bildadit për njeriun e lig ka disa paralele me përvojën e Jobit (p.sh. 13, 15, 19, 20). Megjithëse këto paralele janë me shije të keqe, qëllimi i tyre nuk është të theksojnë që Jobi është mëkatar, por përkundrazi ta paralajmërojnë atë se çfarë do të ndodhë nëse ai nuk ndryshon sjelljen e tij (siç e kishte këshilluar Bildadi në 8,5-7). Jobi mund të zgjedhë nëse ky përshkrim i fatit të të pabesit do të jetë i vërtetë për të apo jo.

19,1-29 **Fjalimi i gjashtë i Jobit**, në të cilin ai reagon me zemërim.

Në këtë fjalim ka një adresim miqve në fillim, mes dhe në fund (2-6, 21-22, 28-29). Midis këtyre adresave ka një ankesë (7-20) dhe një shprehje të dëshirës, njohurisë dhe dëshirës (23-27).

19,1-6 “Çfarë duhet të dini, miqtë e mi, armiqtë e mi”. Jobi flet këtu më pak në hidhërim sesa në zemërim. Ai nuk do të thotë që ai në të vërtetë ndihet i “dërrmuar” nga miqtë (2), por që ai fillon t’i njohë ata si armiq të tij, të cilët po përpiqen ta shtypin atë me argumentet e tyre. Ata janë përpjekur ta poshtërojnë, por pa sukses (3). Ai nuk pranon asnjë mëkat, por proteston se, po të kishte mëkatuar, nuk do të kishte qenë mëkat ndaj tyre; ndaj është e padrejtë që ta sulmojnë (4). Nëse ata synojnë ta trajtojnë atë si një armik duke argumentuar se poshtërimi i tij nga vuajtjet është provë e mëkatit të tij (5), ata duhet ta dinë se nuk është ai që është në gabim, por Zoti që i ka bërë padrejtësi (6).

19,7-20 **“Padrejtësi që Zoti më ka bërë”**.

7-12 Jobi përshkruan gabimin që Zoti e ka bërë me një gamë mahnitëse të imazheve të sulmit, qytetari që është grabitur, por nuk gjen askënd për të ndihmuar edhe kur ai bërtet (7); udhëtari që e gjen rrugën e tij të bllokuar dhe natën duke e kapërcyer (8); princi që poshtërohet nga një sundimtar i huaj (9); bima që tërhiqet ose nxirret nga toka (10); personi që gjen mikun e tij është bërë armiku i tij (11); dhe mbreti ose qyteti i rrethuar nga armiqtë (12).

13-20 Në v. 7-12 nuk kishte asgjë përveç imazheve të dhunës fizike; këtu askush nuk ngre një dorë apo edhe një zë. Kjo është e vërteta e vërtetë e asaj që Jobi po përjeton; v. 7-12 janë shprehja e tij e asaj që ndjen e vërteta e mirëfilltë. Jobi shikon përreth atyre që e njohin; vizioni i tij lëviz nga brenda, nga të afërmit dhe të njohurit e tij (13-14) te shërbëtorët e tij shtëpiakë (15-16) dhe gruaja dhe vëllezërit e tij (17), dhe përsëri jashtë tek fëmijët e lagjes (18) dhe të gjithë ata që dinë atë (19). Kudo që shikon e gjen veten të izoluar dhe të tjetërsuar. Dhe është Zoti që e ka shkaktuar këtë, jo drejtpërdrejt, por duke e bërë atë të vuajë. Për vuajtjet e Jobit do të thotë për këdo që e njeh atë, pavarësisht gjithçkaje që menduan se dinin për të, Jobi ka qenë një mëkatar i tmerrshëm. Është e rrezikshme të shoqërohesh me një person kaq të lig. Rezultati i të gjitha sulmeve të Zotit ndaj tij është se “kockat e mia varen nga lëkura dhe mishi im”. Normalisht kockat janë korniza e trupit të njeriut dhe mishi dhe lëkura ‘varen’ prej tyre; por Jobi është dobësuar aq emocionalisht saqë është në një gjendje kolapsi, sikur kockat e tij të mos kishin më forcë në to.

19,21-22 ‘Më vjen keq, miqtë e mi!’

Duket e çuditshme që Jobi tani duhet t’u kërkojë miqve keqardhje, pasi i sulmonte aq shpesh më parë (p.sh. 6,15-17; 12,2-3; 13,2). Ka më shumë kuptim nëse e kuptojmë se ai nuk po u kërkon atyre simpati në përgjithësi, por thjesht të ndalojnë ta përndjekin atë me fjalimet e tyre.

19,23-27 Dëshira, njohuria dhe dëshira e Jobit. Theksi kryesor në këto fjalë të famshme të Jobit është në dëshirën e tij që ndërsa është ende gjallë (në mishin tim, 26) ai mund ta shohë Perëndinë ballë për ballë, si kundërshtarin e tij ligjor në ndonjë gjykatë, në mënyrë që pretendimi i tij për mund të dëgjohet për emrin e tij të mirë.

Jobi nuk beson se Zoti do ta pranojë lutjen e tij për të ardhur në gjykatë, kështu që dëshira e tij është që pretendimi i tij për pafajësi të mund të regjistrohet në një formë të përhershme që do të zgjaste përtej vdekjes së tij, dhe ndoshta mund të zgjidhej një ditë. Por është një dëshirë e pashpresë që fjalët e tij, pretendimet e tij ligjore, të mund të shkruhen “në një mbishkrim” me një mjet hekuri (24); sepse i vetmi rekord i përhershëm i pretendimeve të tij është betimi i tij për pafajësi që ai ka shqiptuar në veshët e qiellit (krh. 16,19-20).

Ajo që di Jobi është se Zoti është armiku i tij (krhs. 6,4; 10,8-14; 13,24; 16,7-14; 19,7-12), se ai kurrë nuk do të shohë më mirë (7,7), që së shpejti do të vdesë (7,21; 10,20; 16,22), se do të vritet nga Zoti (12,15-116,18) etj. Por ajo që ai dëshiron është të hyjë në mosmarrëveshje me Zotin (13,3, 22) me shpresën për të fituar shfajësimin para vdekjes së tij. Është për këtë që zemra e tij dëshiron brenda tij (27). Ai kurrë më parë nuk ka besuar se në fund do të shfajësohet; por tani ai thotë se e di (25), edhe pse shfajësimi do të vijë vetëm pas vdekjes së tij.

25-27 Këto vargje kryesore duhet të përkthehen: ‘Por unë e di që kampioni im jeton dhe se ai do të ngrihet i fundit për të folur për mua në tokë, edhe pasi lëkura ime të jetë hequr nga unë. Megjithatë, të shoh Perëndinë ndërsa është akoma në mishin tim – kjo është dëshira ime, ta shoh atë vetë, ta shoh me sytë e mi, jo si i huaj. ‘Kampion’ i Jobit vështirë se mund të jetë Zoti, i cili ka qenë vetëm armiku i tij; duhet të jetë pohimi i tij për pafajësinë e tij që dëshmon për

të në parajsë (16,17). Si në një gjykatë të së drejtës tokësore, ku personi i fundit që flet është fituesi në mosmarrëveshje, ai beson se betimi i tij do të ketë fjalën e fundit, vendimtare. Por kjo, sigurisht, ka të ngjarë të ndodhë vetëm pasi të jetë shkatërruar lëkura ime (26), d.m.th. pas vdekjes së tij. Kjo është ajo që pret Jobi. Por ajo që ai dëshiron është të shohë emrin e tij të pastruar ndërsa është ende gjallë.

19,28-29 “Pse ju, miqtë e mi, duhet të keni frikë”.

Këtu ka një shënim zemërimi, jo ndryshe nga padurimi i tij në 25-27. Jobi nuk është zhvendosur në një strehë paqësore të besimit të Zotit, por ka pohuar me forcë besimin e tij, përsëri, në drejtësinë e çështjes së tij. Nuk është për t'u habitur që ai duhet të flasë ashpër kundër të gjithë atyre që dyshojnë tek ai. Miqtë vazhdojnë ta “persekutojnë” atë, që duhet të thotë, ta akuzojnë atë për keqbërje, duke thënë se rrënja e telashe qëndron tek ai, d.m.th. ai është autori i fatkeqësive të tij. Këto janë gënjeshtër, kështu që miqtë duhet të kenë frikë nga shpata vetë; Jobi nuk ka bërë asgjë të denjë për ndëshkim, por miqtë kanë bërë! Ata e kanë akuzuar atë padrejtësisht, dhe ky është një krim; ata janë në rrezik të zbulojnë vetë se ekziston një gjykim.

20,1-29 **Fjalimi i dytë i Cofarit**, “Ju duhet të pendoheni ose të shkatërroheni”

Ashtu si fjalimi i dytë i Bildadit, fjalimi i dytë i Cofarit më së shumti i kushtohet temës së dënimit të të pabesit (4-28). Por ndryshe nga Elifazi (për të cilin fati i të ligut është një pamje e asaj që nuk është Job), ose për Bildadin (për të cilin është një përfytyrim i asaj që mund të bëhet Job), për Cofarin është një pamje e asaj që Job nuk do të shmangë përveç nëse ai ndryshon rrënjësisht.

20,1-3 Një përgjigje ndaj pretendimeve të Jobit. Cofari pretendon se shqetësohet nga Jobi; dhe edhe nëse gjuha e tij është vetëm konvencionale, pretendimi i tij bie i vërtetë. Në qoftë se Jobi ka të drejtë, gjithçka për të cilën Cofari shprehet është e gabuar.

20,4-11 “Sa i plotë është shkatërrimi fytyrat e liga!”. Jobi argumentoi se miqtë po përpiqeshin ta poshtëronin atë (19,3), dhe tani Cofari e deklaroi veten të poshtëruar ose të “çnderuar” (3) nga ajo që ai e quan ‘Udhëzimet’ e Jobit për të. Ai përgjigjet me një thirrje për ‘arsyen’, por në fakt argumenti i tij është vetëm një thirrje për traditën, siç tregojnë fjalët e tij të radhës (4).

Imazhi themelor këtu është i “mungesës” ose “zhdukjes” (veçanërisht në v. 7-9). Njeriu i lig pushon së ekzistuari, si lëndë djegëse për zjarrin (7a), si një ëndërr që nuk mund të gjendet kurrë (8), ose si dikush që zhduket nga sytë e familjes dhe miqve (7b, 9). Nuk ka rëndësi se sa i shquar ose i dukshëm ka qenë njeriu i lig, edhe nëse ai ka qenë aq i lartë sa qielli (6). I pabesi në këtë kapitull është dikush që u bën keq të tjerëve në komunitet, jo veçanërisht dikush që nuk është fetar ose moral në vetvete.

20,12-23 “Nuk ka fitim të qëndrueshëm nga keqbërja”. Imazhi kryesor këtu është ai i “ngrënies”. Janë referuar gojën, gjuhën, qiellzën, stomakun, zorrët dhe barkun; ka shijim, gëlltitje, të vjella, thithje dhe ngrënie, dhe gjithashtu ka

ushqim, ëmbëlsi, vaj, mjaltë dhe krem. Por të gjitha objektet që keqbërësi merr në vetvete nuk i sjellin dobi të përhershme. Ushqimi që ha nuk çon në ushqimin e tij, por në vdekjen e tij. Një imazh është i ushqimit që është i këndshëm për shije, por që acaron stomakun dhe vjellet lart (12-15). Një tjetër është i ushqimit që rezulton të jetë helm vdekjeprurës (16-19). Në një imazh të tretë, keqbërësi është aq lakmitar saqë konsumon të gjithë ushqimin që është në dispozicion dhe më pas vdes nga uria (20-22).

20,24-29 “Shkatërrimi i fundit i të pabesit është i pashmangshëm”. Këtu disa imazhe grumbullohen së bashku, si në një makth, për të ilustruar sa e pamundur është për njeriun e lig t’i shpëtojë dënimit të tij të fundit. Ekziston një imazh ushtarak (nëse ai i shpëton një arme, ai do të bjerë në një tjetër, më fatal; 24-25b), dhe një ligjor (ai dënohet me vdekje nga dëshmia e kombinuar e qiellit dhe tokës; 27). Ai është shkatërruar nga zemërimi i Zotit (26); dhe një përmbetje e largon atë dhe familjen e tij (28).

A e ka Cofari akoma në mendje Jobin deri në fund të fjalës së tij apo i ka lejuar retorika e tij ta çojë larg? Ai sigurisht që ka një sy për tablonë dramatike, por a mendon se po e tmerron Jobin me gjithë këto imazhe? Jobi ka jetuar në një makth po aq të tmerrshëm sa skenat e përshkruara nga Cofari dhe nuk ka nevojë t’i thuhet se ky është fati konvencional që njerëzit e drejtë presin nga të pabesët. As atij nuk i duhet thënë, megjithëse Cofari e bën, se imazhi këtu nuk është shumë e vërtetë për jetën reale.

21,1-34 **Fjalimi i shtatë i Jobit**, “Të pabesët përparojnë dhe të drejtët vuajnë”

Të tre fjalimet e miqve në ciklin e dytë u përqendruan në temën e fatit të të pabesit dhe Cofari, në fjalën e fundit, madje pretendoi se të pabesët gëzojnë frytet e mëkatit të tyre për vetëm një periudhë të shkurtër. “Jo”, thotë Job, “të pabesët i kalojnë vitet e tyre në prosperitet dhe zbresin në varr në paqe” (13). Pozicioni i Jobit është po aq ekstrem, por duket më afër jetës reale.

21,2-6 ‘Më dëgjoni, miqtë e mi’ Jobi duhet ta bëjë veten të dëgjuar për këtë temë; sepse miqtë të gjithë kanë qenë në marrëveshje kundër tij. Për të dëgjuar një herë do të jetë ngushëllim më i mirë për Jobin se çdo sasi fjalimesh (2). Pa dyshim që ata do të tallen me (3 ~ 5) sepse ankesa e tij nuk është për njeriun, por kundër Zotit, dhe ai nuk mund të presë asnjë simpati nga njerëzit e drejtë kur është kështu. Nëse ata vërtet do të dëgjojnë atë që ai ka për të thënë (shiko mua ; 5), ata do të tronditen aq shumë nga ajo që ai do t’u tregojë atyre për mënyrën se si po drejtohet universi, saqë ata do të përplasnin dorën mbi gojën e tyre në një gjest të heshtjes së mahnitur. Është mjaft e tmerrshme që vetë Job të mendojë për këtë të vërtetë që në botën e Zotit të liqet lejohen të përparojnë (6).

21,7-16 ‘I pabesi përparon; Pse kështu?’. Jobi i mohon të gjitha ato që miqtë kanë thënë. Të pabesët jetojnë deri në pleqëri (7), ata i shohin fëmijët e tyre të vendosur (8), kafshët e tyre nuk pësojnë aksident (10), madje ata blasfemojnë Zotin (14-15) dhe mbijetojnë. Jobi parodizon në mënyrë mizore pamjen e Elifazit për prosperitetin e të drejtëve (5,17-27). Brenda tre vargjeve Jobi bie në kundërshtim me Cofarin (7; krh. 20,11), Bildadin (8; krh. 18,19) dhe Elifazin (9;

krhs. 5,24). Jobi nuk dëshiron prosperitetin e të pabesit (16), dhe me çdo fjali që ai flet për këtë ai do të thotë të thotë: “Pse lejohet të ndodhë kjo?” (7).

21,17-21 “Sa shpesh vuajnë të pabesët?”. “Vetëm rrallë vuajnë të pabesët”, thotë Jobi (7), duke kundërshtuar Cofarin (20,5). Ai i imagjionon miqtë duke u përgjigjur: “Epo, nëse vetë të pabesët nuk vuajnë, fëmijët e tyre vuajnë”. Por Jobi përgjigjet, “Nëse do të ketë një parim të ndëshkimit, duhet të godasë njerëzit që meritojnë të goditen!”

21,22-26 “Të jesh i mirë apo i keq nuk bën asnjë ndryshim”. Ndoshta v. 22 është (si v. 19) një citim tjetër i pashënuar nga miqtë, të cilët nënkuptojnë se Jobi po kritikon mençurinë dhe drejtësinë e Zotit. Jobi përgjigjet se në fakt duket se nuk bën asnjë ndryshim nëse një person është i mirë apo i keq; i njëjti fat u ndodh të gjithëve. Ai nuk duket se është në kontrast këtu me prosperitetin e të pabesit (23-24) me hidhërimin e shpirtit të të drejtit (25). Përkundrazi, ai duket se po thotë se ashtu si në vdekje asnjë ndryshim moral midis njerëzve nuk e shpjegon fatin e tyre të përbashkët, as në jetë këto ndryshime nuk janë domethënëse.

21,27-34 Përvoja njerëzore dëshmon punën e duhur. Jobi e di se çfarë kanë menduar miqtë e tij (27) ndërsa ata kanë përshkruar fatin e të ligut, të ligut vuan – Jobi po vuan – prandaj Jobi i përket të ligut. Megjithatë, besimi i miqve vërtetohet i rremë nga përvoja e zakonshme njerëzore. Jobi thotë se nëse pyet ndonjë udhëtar, do të dëgjosh që të pabesët të kursehen nga dita e fatkeqësisë (30). Askush nuk e denoncon sjelljen e tij në fytyrën e tij (31), askush nuk ia kthen shpagimin për veprat e tij. Në vdekje, si në jetë, ai nderohet nga mijëra, madje varri i tij ruhet nga grabitësit e varreve.

22,1-30 **Fjalimi i tretë i Elifazit**, ligësia e madhe e Jobit

Në ciklin e parë të fjalimeve, miqtë kishin pikëpamjet e tyre individuale; në të dytën, të gjithë u përqendruan në fatin e të pabesit; tani në ciklin e tretë (22,1 – 31,40), është më e vështirë të shohësh ndonjë logjikë në fjalime. Siç duket Elifazi kundërshton pozicionin e tij origjinal, Bildadi jep vetëm parathënien e një fjalimi (25,1-6) dhe Cofari nuk bën fare fjalim. Ndoshta diçka ka humbur nga teksti origjinal, por siç qëndron tani duket se miqtë kanë pak çka duhet të thonë.

22,2-11 “A nuk është e madhe ligësia juaj?” Në një aspekt, mesazhi i Elifazit këtu është i njëjtë me fjalimin e tij të parë (kk. 4 – 5), ai beson se Jobi do të çlirohet përmes pastërtisë së duarve të tij (30). Këshilla e tij është që ai t'i nënshtrohet Zotit (21). Por në një çështje tjetër, Elifazi duket shumë në kundërshtim me pozicionin e tij të mëparshëm, ai siç duket akuzon Jobin për ligësi të patreguar (5), kryesisht padrejtësi shoqërore (8-9). Këto janë fjalët më specifike, më të ashpra dhe më të padrejta që janë thënë kundër Jobit në të gjithë librin dhe është e çuditshme t'i gjesh ato në buzët e Elifazit. Tani Elifazi nuk mund të ketë folur kk. 4 – 5 nëse ai besonte se Jobi me të vërtetë kishte kërkuar siguri [premtim] pa ndonjë arsye, i zhveshi burrat nga rrobat e tyre (6), u mbajti ujë dhe ushqim të lodhurve dhe të uriturve (7), refuzoi lutjet e vejave dhe jetimëve (9). Ajo që Elifazi duhet të thotë është që, meqenëse Jobi po vuan për ndonjë shkak, dhe meqë shkak nuk mund të gjendet në asnjë gabim që ka bërë Jobi, mëkati i tij duhet të qëndrojë në atë që nuk ka arritur të

bëjë. Nuk është se Jobi u ka hequr veshjet të varfërve, por që ai duhet të ketë dështuar t'i ofrojë veshje ndonjë personi në nevojë; e kështu me radhë. Nuk është për drejtësinë e Jobit (për të cilën Elifazi nuk dyshon) që Perëndia e qorton Jobin (4), por për lënien pa bërë ato gjëra që duhej të ishin bërë.

22,12-20 'Zoti mund ta shohë mëkatin tënd të fshehtë'. Ishte Cofari fillimisht ai që akuzoi Jobin si mëkatar i fshehtë (11,5-6), por tani ne gjejmë Elifazin duke paralajmëruar Jobin që Perëndia duhet të dijë për mëkatet e tij të heqjes së Elifazit që sapo iu referua. Jobi nuk mund të shpresojë t'i shpëtojë depërtimit depërtues të Zotit (13). Njerëzit e këqij nuk e kanë parë të mundur t'i shpëtojnë gjykimit të Zotit; edhe pse përkohësisht shtëpitë e tyre u mbushën ... me gjëra të mira (18), ato janë çuar para kohës së tyre (16), për kënaqësinë e të drejtit (19-20). Mëkatet e tyre u zbuluan nga Zoti; po kështu edhe të Jobit.

22,21-30 "Si mund të dorëzoheni" Elifazi flet përsëri si në kk. 4 - 5. Ai në thelb është në krah të Jobit dhe shpreson që Jobi të mund të jetë në paqe me Perëndinë. Duke huazuar një temë nga fjalimi i parë i Bildadit (krh. 8,5-6), Elifazi e thërret Jobin që të kthehet tek i Plotfuqishmi (23), d.m.th. të pendohet, të gjejë kënaqësi tek i Plotfuqishmi (26), të lutet dhe të përmbushë zotimet e tij (27). Atëherë gjithçka që bën Jobi do të përparojë (28), dhe ai madje do të sjellë bekime për të tjerët, siç bëri në të kaluarën (4,3-4). Ndryshe nga fjalimet e fundit të miqve, ky fjalim përfundon me një shënim ngritës - për të cilin Jobi përgjigjet me një dëshpërim edhe më të thellë.

23,1 - 24,25 **Fjalimi i tetë i Jobit**, "Zoti duhet të jetë i disponueshëm rregullisht"

Ka dy tema kryesore në këtë fjalim. E para është thirrja e përsëritur e Jobit drejtuar Zotit për shfajësim, së bashku me sensin e tij të përtërirë se sa e pashpresë është të fitosh qasje te Zoti (k. 23). E dyta është gjendja e të varfërve të pafajshëm krahasuar me prosperitetin e të pasurve, një situatë për të cilën Zoti duket se nuk bën asgjë (k. 24). Në përgjithësi, megjithëse Jobi beson se nëse do të mund të hynte në Perëndinë do të shfajësohej, ai dëshpërohet që të marrë ndonjëherë një justifikim të tillë, meqë Zoti qartë nuk mban kohë të rregullta për gjykim kur korrigjohen gabimet korrigjohen.

23,2-17, që e dija se ku mund ta gjeja ". Vetëm nëse ai do të mund të hynte te Zoti, problemi i shfajësimit të tij do të zgjidhej, beson Jobi. Zoti nuk do të ishte i dhunshëm me të, por do t'i dëgjonte protestat e tij të pafajësisë (6) dhe do ta shfajësonte atë (7). Por Zoti është i paarritshëm, ai nuk është as përpara as prapa, as në të majtën dhe as në të djathtën (8-9). E megjithatë, nëse Jobi nuk mund ta gjejë Zotin, ai e di se Perëndia mund ta gjejë atë (ai e di lejen që unë marr; 10) dhe se nëse Zoti zgjedh ta vërë në provë ai do të dalë si ar, i shfajësuar si i pafajshëm (10 -11). Por Zoti nuk po vepron në mënyrë të drejtë ose të ligjshme; ai bën gjithçka që do (13), dhe kjo është vetëm për vuajtjet e Jobit. Ai po lufton në errësirë kundër një kundërshtari të padëgjueshëm dhe të paarritshëm, por ai do të vazhdojë luftimet (17).

24,1-25 "Pse kohët e gjykimit nuk mbahen nga Zoti?" Jobi e sheh se ai nuk është i vetmi person i trazuar në tokë. Duke parë përtej vetvetes njerëz në përgjithësi, të pafajshëm dhe fajtorë, ai pyet veten pse Zoti nuk i mban

rregullisht ditët e vlerësimit (kohë, për gjykim; 1), në të cilat mund të zbardhen padrejtësitë në mënyrën e qeverisjes së botës.

Së pari, pse lejohet që padrejtësia e vuajtjeve të të varfërve të pafajshëm të vazhdojë për kaq gjatë, të varfërve u hiqen monumentet (2; krh. Lp. 19,14) dhe tufat e tyre u kapen (2b-3); ata janë të fyer (4), të katandisar në mbledhjen e qoshet e fushës (6), në gjumë pa mjaft mbulimi (7-8), për të punuar për më pak se një pagë jetese (11). Është një pamje lëvizëse; por kjo nuk e lëviz Zotin, siç duket, sepse ai nuk u kushton vëmendje thirrjeve të të varfërve (12c).

Së dyti, pse lejohet të vazhdojë padrejtësia e keqbërësit të suksesshëm (13-17)? Vrasësit dhe shkelësit e kurorës që e duan errësirën në vend të dritës lejohen të jetojnë, edhe pse miqtë e tyre janë vetëm tmerret e errësirës (17) dhe ata sipas të drejtave duhet të jenë me ta në nëntokë. Në këto pyetje, Jobi nuk po mendon thjesht për veten e tij, por për mënyrën se si bota në tërësi qeveriset nga Zoti.

18-25 Disa nga kjo pjesë është aq shumë ndryshe nga argumenti i Jobit, saqë duhet të supozojmë se duhet të jenë vërtet miqtë që flasin këtu. Janë miqtë ata që thonë se fajtorët nuk janë gjë tjetër veçse shkumë mbi sipërfaqen e ujit (18), që bota e nënshtruar së shpejti i rrëmben (19), se nuk mbahen mend gjatë (20), por sado të rëndësishëm të jenë ata duket, ata shpejt priten si kallinj misri (24). Ndoshta këto vargje fillimisht ishin fundi i zhdukur i fjalimit të Bildadit (k. 25), ose ndoshta Jobi është këtu duke cituar miqtë e tij.

25,1-6 **Fjalimi i tretë i Bildadit**, “Si mund të jetë një njeri i drejtë para Perëndisë?”

Diçka duket e gabuar me tekstin në këtë pikë. Fjalimi i Bildadit fillon pa adresën e zakonshme dhe është i gjatë vetëm pesë vargje. Nuk ka asnjë fjalim nga 7, Cofar fare, dhe ka tre fjalime të Jobit me radhë (kk. 26, 27 – 28, 29) pa ndonjë fjalë nga miqtë. Disa nga fragmentet në fjalimet e Jobit këtu nuk tingëllojnë aspak si ai. Ndoshta fjalimi i Bildadit ishte fillimisht 25,2-6 plus 26,5-14. Ndërsa fjalimi i Bildadit tani qëndron, ai është më shumë si disa nga mendimet e Elifazit, veçanërisht ideja që në krahasim me Zotin nuk ka asgjë në botë që të jetë krejtësisht e pastër (4-6; krh. 4,17-19). Gjiri që ndan njerëzit nga Zoti theksohet nga fjalët hyrëse të Bildadit rreth fuqisë së Zotit, ushtritë e të cilit janë pa numër (2-3). E njëjta temë e sundimit të fuqishëm të Zotit vazhdon në 26,5-14, nëse këto vargje janë me të vërtetë të Bildadit.

26,1-14 **Fjalimi i nëntë i Jobit**, “Këshilla juaj ka qenë e padobishme”

Duket se kemi në k. 26 vetëm pjesa hapëse e një fjalimi nga Jobi, një tallje kundër Bildadit që thotë se ai nuk ka ndihmuar. Përgjigjja e Jobit është më e përshtatshme nëse fjalimi i mëparshëm i Bildadit kishte përfshirë 26,5-14, duke theksuar fuqinë e Zotit. Është gjithçka shumë mirë, atëherë Jobi do të thoshte, të më fliste për madhësinë e Zotit, por çfarë dobie ka ai për njëriun si unë që jam i pafuqishëm (2)? Dhe si mund të ndihmojë lavdërimi juaj për mençurinë e Zotit (7, 12) dikush si unë që supozohet të jem pa mençuri (3)? Ndoshta fjalimi i Jobit vazhdon në k. 27

5-14 Këto vargje janë ndoshta me të vërtetë pjesë e fjalës së tretë të Bildadit. Ato reflektojnë mbi mençurinë dhe fuqinë e Zotit. Zoti është ai që mund të krijojë gjithësinë duke e varur tokën në asgjë (7). Përmenden aspekte të ndryshme të krijimit, shumë prej tyre jo te Zanafilla, p.sh. ndërtimi i shtyllave të qiellit (11) dhe largimi i horizontit në një rreth (10). Aty u referohen gjithashtu historive të tjera të krijimit në të cilat krijimi flitej si një fitore e Zotit mbi monstat e kaosit (Rahaba, 12; d.m.th. gjarpri rrëshqitës, Leviatan, 13). Fuqia krijuese e Zotit vazhdon edhe tani, natyrisht. Ai mbështjell ujërat në retë e tij (8), ujërat e qiellit dhe mbulon faqen e hënës (9) gjatë fazave të ndryshme të saj. Por çështja kryesore është se këto prova të madhështisë së Zotit që janë të dukshme dhe të njohura nga njerëzit nuk janë veçse skaji i jashtëm i veprave të tij dhe përçojnë vetëm një pëshpëritje të zbehtë të bubullimës së fuqisë së tij (14). Njerëzit nuk mund të shpresojnë të kuptojnë Zotin e vërtetë, por mund të kapin vetëm një vështrim të shkurtër të tij.

27,1 – 28,28 **Fjalimi i dhjetë i Jobit**, mençuria e Zotit

Përsëri, ne përballemi me problemin se kush po flet vërtet në këto kapituj. Nuk ka dyshim se në 27,2-12 kemi zërin e mirëfilltë të Jobit, por ndoshta pjesën tjetër të kk. 27 dhe 28 nuk janë nga buzët e tij. Ai me siguri nuk po përsërit të njëjtat ide bajate për fatin e të ligut që miqtë kanë deklaruar (27,13-23). Ndoshta 27,13 – 28,28 ishte fillimisht fjalimi i tretë i Cofarit; për temat që gjejmë këtu, fati i të ligut (27,13-23), mençuria e fshehtë e Zotit (28,1-27) dhe detyra e njerëzve për të bërë drejtësi dhe për të shmangur të keqen (28,28), është bërë nga Cofari në 11,7-20.

27,2-12 **‘I kurrë nuk do të braktisë integritetin tim’**.

Zoti e ka mohuar drejtësinë e Jobit (2), dhe megjithëse miqtë e tij vazhdojnë ta gjykojnë atë si në gabim (5), Jobi synon të mbrojë se ai është i drejtë (6). Kushdo që sulmon pafajësinë e Jobit qëndron nën mallkimin e Jobit dhe do të vuajë fatin e të pabesit (7-10). Jobi tani di aq shumë për mënyrat e fshehura të të Plotfuqishmit, sa që ai mund t’i mësojë kujtdo atë që ka mësuar nga përvoja. Megjithatë, vetë miqtë duhet të kenë mësuar tashmë duke dëgjuar Jobin gjithçka që ai ka për t’u mësuar atyre (12). Duke marrë parasysh ato që kanë dëgjuar deri më tani, gjëja befasuese është se fjalimet e tyre kanë qenë kaq të pakuptimta (12).

27,13-23 **Fati i një njeriu të lig**

Pas vetëmbrojtjes së pasionuar të Jobit, kjo pjesë lexohet mjaft e shurdhër. Ai përmban vetëm idetë tradicionale që kemi takuar më parë për fatin e të pabesëve. Ky fakt sugjeron që nuk është më fjalimi i Jobit, por mbase ai i Cofarit. Fati i një njeriu të lig këtu paraqitet si ajo që i ndodh familjes, pasurisë dhe personit të tij. Fëmijët e tij janë të destinuar të vriten nga shpata ose murtaja (14-15), pasuria e tij u lihet njerëzve të tjerë më të drejtë se ai (16-19), ndërsa ai vetë çohet sikur nga përmbytja, shakullima ose lindja shkatërruese era (20-23). Është e qartë, që fati i njeriut të lig tashmë i ka ndodhur Jobit. Kjo përshtatet me qëndrimin e Cofarit gjatë gjithë librit, “Zoti madje ka harruar disa nga mëkatet tuaja” (11,6).

28,1-28 “Ku mund të gjendet mençuria?”

Tema e kësaj poezie madhështore është se “mençuria” është e paarritshme nga njerëzit. Ky nuk është lloji praktik i mençurisë i mësuar nga libri i Fjalëve të urta, por më tepër kuptimi i plotë i botës dhe renditjes sipas së cilës ajo drejtohet. Ky përdorim i ‘mençurisë’ do të kishte kuptim për autorin e Kuvendarit, i cili thekson se njerëzit ‘nuk mund ta kuptojnë atë që Zoti ka bërë nga fillimi në fund’ (Kv. 3,11; krh. 8,17). Kjo poezi tingëllon disi e çuditshme që vjen nga Jobi, pasi që vetëm pasi Zoti i ka folur gjatë tij (kk. 38 – 41) ai pranon idetë e saj (krh. 42,3). Kjo është një arsye tjetër për të menduar se ajo ishte fillimisht pjesë e fjalës së Cofarit.

Ekziston një hendek i madh midis mençurisë njerëzore dhe hyjnore, por ne nuk kemi nevojë ta nënçmojmë mençurinë njerëzore në mënyrë që ta zmadhojmë mençurinë e Zotit. Poema fillon si një himn lavdërimi për zgjuarsinë e njerëzimit (1-11) dhe vetëm atëherë vazhdon të thotë se edhe aq mençuri e vërtetë është përtej kapjes së tyre dhe është e njohur vetëm nga Zoti (12-27). Ajo që u është dhënë njerëzve nuk është “mençuri”, por njohja e ligjit të Zotit, ajo që është mençuri për njerëzit është të jetojnë në frikën e Zotit (28).

1-11 Zgjidhet vetëm një shembull i mençurisë së njerëzve, aftësia e tyre për të nxjerrë metalet e fshehura nën sipërfaqen e tokës. Shënohen katër metale të minuara (1-2). Llambat përdoren nën tokë (3). Është një punë e rrezikshme dhe e izoluar që bën minatori, ai var dhe lëkundet (4) ndërsa zbret boshtin. Ekziston një paradoks në miniera, në sipërfaqe vazhdon bujqësia paqësore, ndërsa poshtë mund të ketë një përmbysje të dhunshme të pengesave për të arritur në metal (5, 9). Përmes mençurisë së tyre, njerëzit kanë krijuar nën shtigjet tokësore të panjohura për zogjtë dhe kafshët (7-8) dhe e kanë bërë veten zotër të tokës (11).

12-28 Padyshim që ‘mençuria’ që nuk mund të gjendet duke kërkuar është diçka ndryshe nga mençuria teknologjike njerëzore. Poeti nuk na tregon menjëherë se çfarë do të thotë, por lejon që të ndërtohet një kulm pezull i cili tregon gjithnjë e më shumë pamundësinë e përfundimit të kësaj mençurie. Vendi i saj është i panjohur (12), dhe gjithashtu rruga për tek ajo (13); nuk mund të vlerësohet në ar, argjend ose gurë të çmuar (15-19). Vetë bota nuk e di se ku mund të gjendet (14). Edhe fuqitë e mbinatyrshme të Shkatërrimit (bota e nëndheshme) dhe Vdekjes nuk dinë më shumë se një thashethem (22). Por Zoti i di të gjitha për këtë (23); sepse është mençuria e tij, të cilën ai e përdori në krijimin e gjithësisë (24-27). Kjo njohuri e mbinatyrshme e universit dhe qëllimit të tij dhe ligjeve që e rregullojnë atë është e paarritshme për njerëzit. Sidoqoftë, ajo që u është dhënë njerëzve është një lloj tjetër mençurie, e cila është më e menaxhueshme dhe e praktikueshme. Është një mençuri që konsiston në të bërit, të kesh frikë nga Zoti, d.m.th. fe e vërtetë dhe të shmangësh të keqen (28) është ajo që përbën mençuri për njerëzit. Duke supozuar se ky kapitull është adresa përfundimtare e Cofarit drejtuar Jobit, kuptimi i tij është që të mohojë pretendimin e Jobit për të kuptuar ‘rrugët e të Plotfuqishmit’ (27,11) dhe t’i rekomandojë Jobit jo kërkimin e mençurisë, por kërkimin e drejtësisë.

29,1 – 31,40 **Fjalimi i njëmbëdhjetë i Jobit**, në të cilin ai mendohet mirë mbi hallet e tij.

Fjalimi i fuqishëm përmbyllës i Jobit ka tre seksione. Në studimet e para, me humor nostalgjik, jeta e tij e dikurshme e lumtur para dorës së Zotit ra mbi të (k. 29). Në sekondën ai portretizon, me humor patetik, izolimin dhe degradimin e tij të tanishëm (k. 30). Në të tretën ai shqipton, me humor sfidues, një seri vetë-mallkimesh që vijnë në kulm me një thirrje të dëshpëruar për t'u dëgjuar dhe përligjur (k. 31). Prania e miqve është injoruar plotësisht, dhe Zoti nuk është adresuar. Jobi po flet tërësisht për veten e tij dhe është përqendrimi i tij mbi këtë temë që e bën këtë një nga pjesët më mbresëlënëse dhe prekëse të librit.

29,2-25 “Sa dëshiroj me zjarr për muajt e kaluar!”. Ky vështrim nostalgjik i së kaluarës plotëson disa detaje rreth jetës së Jobit që nuk i mësuam nga prologu. Ai gjithashtu përcjell atmosferën e jetës që tani ka mbaruar, një jetë të marrëdhënieve të ngrohta dhe dinjitoze. Ishin ditët kur Zoti e vëzhgonte atë (2), ditët kur ai ishte në kulmin e tij (4), kur kopetë e tij ishin aq të shumta sa hapat e tij ishin zhytur në ajkë, pemët e ullirit aq të frytshme sa shtypjet në shkëmb derdhur ... rrjedha vaj ulliri (6). Në ato ditë, ai respektohej si njeriu kryesor, ose shejh, i fshatit të tij, mendimi i të cilit mori më shumë peshë në mbledhjen e pleqve në sheshin publik (ndriçuar “porta”) (7-10). Në ato ditë ai mund të ndihmonte të varfrit dhe të jetuarit (12), të ndjerin (13), të venë (13b), të verbërin dhe të çalën (15), të huajin që i duhej një mbrojtës ligjor (16b).

Dy temat e njëjta të sigurisë së tij dhe të rolit të tij të spikatur dhe pozitiv në shoqëri përsëriten më pas në v. 18-20 dhe 21-25. Vëmë re se për Jobin, bekimet e jetës së tij të mëparshme nuk përfshinin vetëm prosperitetin material dhe nderin shoqëror, por, po aq e rëndësishme, mundësinë për t'u bërë mirë atyre që kanë nevojë (për dallim Elifazi në 22,6-9). Pa dyshim, nuk ka askush që mund të quhet i drejtë krahasuar me Zotin, por është e gabuar të pretendosh se njerëzit janë aq të këqij sa mund të jenë ose që ata kurrë nuk mund të përshkruhen si të pafajshëm dhe i drejtë.

30,1-31 “Por tani ata tallen me mua”.

Kur Jobi krahason lotin e tij të tanishëm me jetën e tij të kaluar, kontrasti vështirë se mund të jetë më ekstrem. Jeta e tij e mëparshme përbëhej nga një rrjet marrëdhëniesh harmonike (me Zotin, shokët e tij dhe të varfrit) por tani të gjitha ato marrëdhënie janë shkatërruar. Njerëzit tani e trajtojnë atë me përbuzje (1-15, 24-31) dhe Zoti e ka dëbuar (16-23). Sidoqoftë, në njëfarë mënyre, këto janë e njëjta përvojë; sepse është duke bërë Zoti që ai të vuajë përbuzjen e njerëzve.

1-8 Tri herë lexojmë „Por tani”, dhe „tani” (1, 9, 16); sepse kontrasti në jetën e Jobit është ekstrem. Qëndrimi i Jobit ndaj atyre që e përçmojnë duket së pari më tepër begenisës, ata janë një bazë dhe një emër pa emër (8), të varfërit e vendit që jetojnë me gjethe dhe rrënjë. A nuk janë këta vetë njerëzit për të cilët do të ishte kujdesur Jobi në ditët e mëparshme? Po, dhe vetëm për këtë arsye ai është aq përbuzës i përbuzjes së tyre tani. Edhe ata që ai më parë i trajtoi me zemërgjerësi janë kthyer ndaj tij dhe e kanë konsideruar atë si nën veten e tyre. Është mosmirënjohja e tyre që e zemëron atë.

9-15 Jobi tani është objekt i përbuzjes së atyre që ai dikur i kishte ndihmuar dhe ata e sulmuan atë (12, 14). Nuk është një sulm fizik, por trajtimi që ai merr e bën atë të ndjehet si një qytet i rrethuar (14).

16-23 Përveç turpfit që ai tani duron është vuajtja e pastër fizike që e ka munduar që nga fillimi. Ditë e natë e kap atë sikur të ishte një kafshë e egër (16-17). E gjithë kjo është vepër e Zotit (19), megjithatë thirrjet e tij bien në vesh të shurdhër (20); sepse edhe Zoti, ashtu si njerëzit, është bërë mizor me të (21) dhe pa dyshim do ta sjellë atë në vdekje (23).

24-31 Edhe pse është i bindur se nuk do t'i vijë ndonjë e mirë, Jobi duhet të bërtasë për ndihmë (24). Ai meriton ndihmë, pasi e ka dhënë atë aq lirshëm (25), por kur ai shpresonte për të mirën, erdhi e keqja (26). Kjo pjesë e fjalës së tij përfundon me një përsëritje të turpfit të tij në sytë e njeriut, tema me të cilën filloi. Ai refuzohet nga kuvendi i banorëve të tij të qytetit (28) dhe lihet në shoqërinë e kafshëve të egra (29). Lëkura e tij bëhet e zezë nga sëmundja e tij (28, 30), dhe muzika e jetës së tij të mëparshme është kthyer në zi (31).

31,1-40 'O, që kisha akuzat e kundërshtarit tim!'. Kjo pjesë e fundit e fjalimit të Jobit është në formën e një 'rrëfimi negativ', në të cilin ai mohon çdo krim që mund të ngrihet nën akuzën e tij. Ai mund t'i shqiptojë këto vetë-mallkime vetëm nëse është plotësisht i bindur për pafajësinë e tij; dhe nuk është për t'u habitur që kapitulli vjen në një kulm (35-37) me thirrjen e guximshme të Jobit që Zoti ta dëgjojë dhe ta dënojë për gjithçka që meriton. Ai i kërkon Zotit që të paktën ta njoftojë për akuzat që mban kundër tij pasi do të ishte krenar të mbante me vete një listë akuzash për të cilat ai mund të jepte përgjigje kaq bindëse. Në çdo rast përveç një (ajo e idhujtarisë; 26-28) krimet që Jobi imagjinon janë burra kundër të afërmit të tij, megjithatë ato janë gjithashtu mëkate kundër Zotit.

1-4 Megjithëse mëkati i shkeljes së kurorës përmendet më poshtë (9-12), këtu Jobi thotë se ai nuk ka mëkatuar duke dëshiruar një virgjëreshë, një zakon i njohur i pronarëve të shumë shërbëtorëve siç ishte Jobi. Ai ka bërë një besëlidhje me sytë e tij; mëkati qëndron në qëllimet e brendshme të zemrës, dhe jo vetëm në veprimin e jashtëm.

5-8 Përsëri, mëkati është diçka që së pari ndodh në zemër (7). Referenca në peshore (6) dhe në dështimin e të korrave të tij si dënim për pandershmëri (8) jep të kuptohet që Jobi po mendon kryesisht për gënjeshtren dhe mashtrimin (5) në transaksionet e biznesit.

9-12 Zinia bashkëshortore u gjykua në shoqëritë patriarkale si një krim i rëndë (i turpshëm, një mëkat për t'u gjykuar), pasi ajo nuk përfillte të drejtat pronësore të një burri dhe mund të krijonte probleme mbi trashëgiminë. Teksti tregon moshën e tij në lidhje me tradhti bashkëshortore si për shkak të joshjes nga një grua (dhe kështu në njëfarë mënyre faji i gruas) dhe për të bërë degradimin e gruas disi një dënim të shkelësit të kurorës. Ne vetë më tepër do të theksonim vlerat e besnikërisë dhe do të kërkojmë që vetëm shkelësi të dënohet.

13-15 Jobi pretendon se ai ka shkuar përtej zakoneve të kohës së tij dhe i ka trajtuar shërbëtorët e tij si të drejtë si qenie njerëzore, kur shoqëria bashkëkohore do ta kishte lejuar atë t'i trajtojë ata si zotërime.

1-23 Jobi tashmë ka paraqitur simpatinë e tij ndaj të varfërve, të vejave, jetimëve dhe të huajve, d.m.th. personat tipikë të pa privilegjuar të shoqërisë antike (29,12-16). Këtu ai thotë se ai madje ka marrë jetimë në shtëpinë e tij (18) dhe kërkon që nëse ai ka ngritur ndonjëherë dorën kundër jetimëve, duke menduar se mund të shpëtojë nga padrejtësia ndaj tyre, mund të bjerë ndëshkimi mbi dorën e ngritur në padrejtësi dhe mund të krahu të prishet nga foleja e tij (22).

24-28 Jobi tani kthehet në mëkatet e brendshme (krh. v. 1-4), dashuria e fshehtë e pasurisë (24-25), adhurimi i diellit dhe hënës (26-27), kënaqësia në rënien e tij armiq (29,30), çdo anashkalim i qëllimshëm i nevojave të të tjerëve (31-32) ose ndonjë hipokrizi tjetër (33-34). Ai do të thotë një mallkim mbi veten e tij nëse ai ka dështuar në ndonjë nga këto pika. Megjithëse ka qenë shumë i pasur, ai pretendon se pasuria e tij nuk u bë kurrë idhull në vend të Zotit.

26-27 Idhujtaria është i vetmi mëkat fetar në katalogun e krimeve të Jobit. Ishte normale në botën e lashtë të adhuronte trupat qiellorë, por për Jobin një adhurim i tillë do të kishte qenë për t'i shërbyer krijesës sesa krijuesit.

29-30 Nuk ishte joetike në kohën e Jobit të gëzohesha për fatkeqësinë e armikut tim. Psalmistët nganjëherë janë të kënaqur me ndëshkimin e të pabesit (p.sh. Ps. 54,7; 118,7; 137,8-9), por Jobi ka ndjekur frymën e ligjit që rekomandonte t'i jepte ndihmë armikut (Dal. 23 , 4-5; krh. Pr. 20,22; 24,17-18; 25,21-22).

31-32 Jobi duket se po mendon këtu për raste kur ai mund të kishte bërë sikur nuk dinte për raste nevoje. Ai ka qenë bujar me nevojtarët jo vetëm në rastet e një nevoje të dukshme (16-21), por edhe në rastet kur ai ka qenë i vetmi që ka ditur nevojën.

33-34 Jobi nuk po pranon mëkate hipokrizie. Ai do të thotë: “Nëse kam mëkatuar ndonjëherë dhe pastaj jam përpjekur ta fsheh atë” (siç bëri Adami)..

35-37 Jobi e përfundon këtë betim shumë zyrtar të pafajësisë duke thënë: Unë nënshkruaj tani, sikur të ishte një dokument i shkruar. Ai dëshiron që të ketë listën e akuzave që Zoti ka kundër tij, që të përputhet me deklaratën e tij të pafajësisë. Ai nuk do të poshtërohej nga aktakuza e akuzuesit të tij; ai është aq i sigurt se do të provonte pafajësinë e tij se do ta vinte atë si një kurorë (36). Ai do t'i afrohej Zotit jo si një kriminel, por si një njeri i pafajshëm që mund të jepte llogari për gjithçka që mund të ngrihej nën akuzën e tij (37).

38-40 Vetë-mallkimi i fundit i Jobit vjen, pak çuditërisht, pas përmbledhjes dhe kulmit të fjalës së tij në v. 35-37. Në të ai ul dënimin nëse e ka fituar tokën e tij përmes shtypjes së pronarëve të ligjshëm të saj (39).

32,1 – 37,24 **Fjalimet e Elihut**

32,1 – 33,33 **Fjalimi i parë i Elihut**, “Vuajtja është një paralajmërim nga Zoti”

Shumica e specialistëve mendojnë se katër fjalimet e Elihut janë një shtesë e mëvonshme e librit të Jobit. Është e çuditshme që Elihu nuk përmendet në prolog, por autori ndoshta ka dashur të prezantojë atë më vonë papritur. Por është edhe më e çuditshme që ai nuk përmendet as në epilog (42,7-17), megjithëse miqtë e tjerë janë. Për më tepër, fjalimet e Elihut vonojnë gjithashtu përgjigjen e Zotit ndaj Jobit, të cilën mund ta kemi pritur menjëherë pas k. 31, ku “Fjalët e Jobit kanë mbaruar” (31,40). Kur Zoti i përgjigjet (kk.38 – 41) ai flet

sikur asgjë të mos kishte ndërhyrë. Kështu që shpesh mendohet se Elihu është krijim i një autori të mëvonshëm të devotshëm, i cili ishte i pakënaqur me dështimin e miqve të Jobit për t'iu përgjigjur argumenteve të tij dhe i pakënaqur gjithashtu me mënyrën se si fjalimet hyjnore nuk arrinin në një përfundim të caktuar.

Mbase fjalimet e Elihut mund të kuptohen si ofrimi i një rruge të mesme midis pozicionit të Jobit dhe miqve të tij. Miqtë kanë argumentuar se Zoti është i drejtë dhe se vuajtjet e Jobit vërtetojnë se ai ka mëkatuar dhe se Zoti po e dënon për këtë. Jobi i mohon të dy argumentet, duke këmbëngulur se vuajtjet e tij nuk janë rezultat i mëkatit dhe se, pra, Zoti është i padrejtë. Elihu thotë se ai është kundër Jobit dhe miqve (32,10-12; 33,1-12; krh. 32,2-3) dhe ai argumenton se vuajtja është disiplinë. Kjo do të thotë që vuajtja nuk duhet të jetë ndëshkimi për mëkatin e kryer tashmë, por mund të jetë një paralajmërim, i dhënë paraprakisht, për ta mbajtur një person larg mëkatit.

32,1-5 Elihu prezantohet. Elihu i ri është padyshim shumë i zemëruar (fjala përsëritet katër herë në v. 2, 3, 5; Ai është i zemëruar me Jobin, sepse ai e kishte bërë veten “më të drejtë se Perëndia” (2;). Kjo është një kritikë shumë serioze. Elihu do të thotë që logjika e pohimit të Jobit, se ai është në rregull në mosmarrëveshjen e tij me Zotin, është se Zoti duhet të jetë në gabim. Jobi kurrë nuk e kishte thënë saktësisht atë, por është një përfundim i arsyeshem. Elihu është gjithashtu i zemëruar me tre miqtë sepse ata nuk gjetën asnjë mënyrë për të hedhur poshtë Jobin (3), d.m.th. ata nuk kishin qenë në gjendje ta bindnin Jobin se Zoti nuk ishte në gabim.

E drejta e Elihut për të folur 32,6-22. E gjithë kjo pjesë është vetëm prezantimi me gojë i Elihut për veten e tij dhe shpjegimi pse ai është bashkuar në bisedë. Elihu rrëfen se është i ri dhe ai shpreh respektin e tij për mençurinë e moshës (6-7), por ai ka marrë guxim nga besimi i tij se të gjithë janë krijuar me një aftësi të barabartë për mençuri (8). Prandaj, jo vetëm të vjetrit janë të mençur (9). Pra, ai nuk ka frikë të deklarojë atë që unë di (10). Ai gjithashtu është inkurajuar të hyjë në bisedë nga dobësia e fjalimeve të miqve (11-12). Elihut i duket se ata janë mjaft të mbingarkuar nga argumentet e Jobit dhe kanë filluar të mendojnë se vetëm Zoti mund ta hedhë poshtë atë (13). Ai i drejtohet Jobit (15) dhe thotë se është gati të flasë (16-17) pasi është plot fjalë (18) dhe mendja e tij është e gatshme të shpërthejë me shumë mendime (19) dhe ka nevojë për lehtësim nga zhgënjimi i tij (20) Më në fund, ai premton se nuk do të trajtojë askënd – dhe është Jobi ai që duhet të vuajë më shumë nga gjuha e tij – me respekt të veçantë (21); ai nuk di as të bëjë lajka, prandaj Jobi ishte më mirë të ishte i përgatitur për biseda të drejtpërdrejta (22).

33,1-33 ‘Pse Zoti sjell vuajtje?’

1-7 Prezantimi me fjalë i Elihut për veten e tij vazhdon. Ai nuk pretendon ndonjë mençuri të veçantë përveç asaj që mund të fitohet nga çdo person i gjallë, ata me frymën e të Plotfuqishmit (4; c / 32,8). Ai e fton Jobin t’i përgjigjet (5). Nuk do të jetë shumë e vështirë, pasi ai, Elihu, nuk do të përdorë asnjë nga taktikat e krahut të fortë të Zotit; edhe ai është thjesht një njeri, i formuar nga një copë balte (6). Ai nuk po kujdeset për Jobin kur thotë se asnjë frikë nga unë

nuk duhet të të alarmoj (7) por po e vë në kontrast dobësinë e tij me fuqinë e Zotit nga e cila vuan Jobi.

8-13 Jobi ka thënë që Perëndia i ka mohuar drejtësinë; ai ka refuzuar të pranojë pafajësinë e tij dhe ai është sjellë si armik (10-11) sesa një gjykatës i paanshëm. Elihu synon të tregojë se Jobi nuk është i drejtë (12), jo duke argumentuar – siç kanë miqtë – se Jobi është mëkatar, por duke treguar që Zoti dërgon vuajtje për qëllime të tjera, veçanërisht për të paralajmëruar njerëzit që të mos bëjnë mëkate në të ardhmen. Në këtë mënyrë, Elihu mendon se mund të ruajë drejtësinë e Zotit dhe pafajësinë e Jobit (krh. 12, 32).

14-18 Elihu ilustron interpretimin e tij të vuajtjeve duke përdorur shembullin e maktheve. Ato janë një mënyrë që Zoti u flet njerëzve, edhe pse jo gjithmonë e njohin atë (14). Zoti përdor ëndrrat për të tmerruar njerëzit me paralajmërimet kundër keqbërjes dhe krenarisë në të ardhmen (17); ato janë një formë e vuajtjeve e përdorur nga Zoti për të parandaluar vuajtje dhe vdekje më të mëdha (18).

19-28 Vuajtja fizike (21-22) përdoret gjithashtu nga Zoti për të njëjtin qëllim, për të “ndëshkuar” ose paralajmëruar një person kundër mëkatit (19). Asaj i duhet vetëm një fjalë në emër të të sëmurit nga një prej shumë engjëjve ndërmjetësues (23-24) dhe personi shërohet dhe ofron falënderime publike për rivendosjen e shëndetit (krh. Ps. 22,22-25). Ai person pastaj bën një rrëfim të mëkatit (27), edhe pse mund të ketë qenë vetëm një mëkat që ishte planifikuar dhe jo një mëkat që ishte kryer në të vërtetë.

29-33 Elihu e fton Jobin të përgjigjet (32) ose përndryshe të vazhdojë të dëgjojë (31, 33). Qëllimi i tij, thotë ai përsëri, nuk është të akuzojë Jobin si mëkatar por ta justifikojë atë (32b) duke shpjeguar vuajtjet e tij si disiplinë e Zotit.

34,1-37 **Fjalimi i dytë i Elihut**, Jobi është i gabuar për të akuzuar Zotin për padrejtësi. Elihu nuk i flet më Jobit drejtpërdrejt; ai tani u bën thirrje njerëzve të mençur (2), të cilët mund të jenë miqtë (në këtë rast Elihu po ironizon) ose një grup më i madh kalimtarësh. Pika e tij kryesore në këtë fjalim është se meqenëse Zoti është i drejtë (10), kritika kundër Jobit për atë që bën ose nuk bën Zoti është e padrejtë. Elihu tani e ka injoruar situatën e veçantë të Jobit dhe po bën tregti me gjeneralitetet.

1-9 Elihu pranon pretendimin e Jobit, “Unë jam i pafajshëm” (5a; krh. 27,6) dhe “Zoti më mohon drejtësinë” (5b; krh. 27,2). Ai i kërkon audiencës të thotë nëse kanë takuar ndonjëherë një njeri si Jobi që pi ‘përqeshjen e miqve të tij si uji (7) dhe i cili, duke pretenduar se Zoti po i mohon drejtësinë, e vë veten në shoqëri me keqbërës të cilët gjithashtu ngarko Zotin me padrejtësi. Sipas Jobit, Elihu thotë shumë padrejtësisht, “Njeriut nuk i sjell asgjë kur ai përpiqet t’i pëlqejë Zotit” (9). Jobi ka thënë se i pabesi mund t’i shpëtojë gjykimin (21,7-34) dhe se telashet bien mbi të mirët dhe të këqijtë (9,22-24), por ai vetë e ka mbajtur fort virtytin edhe kur kjo nuk i sjell përfitim.

10-15 Këtu Elihu po thotë biseda Zoti nuk do të jetë i padrejtë (10-12) dhe kështu Jobi është i gabuar ta akuzojë Zotin për çdo formë padrejtësie. Drejtësia e Zotit është, për Elihun, një sekuencë automatike cc e të qenurit e tij Krijuesi i

plotfuqishëm, 13-14). Por ky është një pozicion i rrezikshëm, sepse do të thotë të thuash se, mund të jetë e drejtë ‘.

16-30 Elihu vazhdon të argumentojë se guvernatori i universit nuk mund të jetë i padrejtë. Zoti është i drejtë dhe i fuqishëm (17). Ai ka fuqinë të gjykojë mbretërit dhe fisnikët (18), t'i shkatërrojë ata pa pasur nevojë për hetim (24) pasi ai tashmë i njeh hapat e tyre (21). Ai mund t'i përmbysë ato gjatë natës (25). Veprat e tij të fuqisë janë në përputhje të plotë me drejtësinë e tij. Ai nuk tregon favorizim ndaj princërve ose të pasurve (19), ai i shpërblen njerëzit sipas veprave të tyre (25) dhe godet keqbërësit për ligësinë e tyre (26) sepse ata nuk iu bindën ligjeve të tij (27) dhe shtypën të varfrit (28). Pra, nëse ndonjëherë Zoti është i heshtur dhe nuk ofron një justifikim kur bëhet thirrje, kush mund ta dënojë atë dhe të thotë se ajo që ai bën është e padrejtë? (29)

31-37 Kërkesa e vazhdueshme e Jobit për shfajësim shton rebelimin ndaj mëkatit (37), sepse e vë Perëndinë në gabim. Elihu tani imagjionon dikë që është ndëshkuar për mëkatit e tij dhe pastaj pendohet për të (31-32). Sipas Elihut, teologjia e Jobit nuk lejon që Zoti të falë një mëkatar të tillë të penduar, sepse Jobi pret që kushdo që ka vuajtur nga dora e Zotit të kërkojë shfajësim dhe të refuzojë faljen (33). Por kjo është e padrejtë për Jobin, pasi Jobi nuk pretendon se të gjitha vuajtjet janë të pafajshme.

35,1-16 **Fjalimi i tretë i Elihut**, Jobi nuk duhet të jenë ankuar, por t'i ketë thirrur Zotit

1-8 Elihu këtu duket se po merr përsëri pretendimin që ai e vuri në gojën e Jobit në 34,9, se' nuk i bën asgjë njeriu kur të përpiqet t'i pëlqejë Perëndisë ‘. Kjo nuk është pikëpamja e Jobit dhe as Jobi nuk pyet ai: “Çfarë përfitimi kam mua, dhe çfarë fitoj duke mos mëkatuar?” (3) Elihu vetëm imagjionon që kjo të jetë pyetja e Jobit. Por ai i përgjigjet asaj për të duke thënë se është e gabuar të presësh të fitosh nga të qenit i drejtë (7). Meqenëse Zoti është kaq i madh, ajo që ndodh në tokë nuk e shqetëson shumë atë (5), edhe nëse ndodh ligësia (6, 8).

9-16 Meqenëse ankesa e Jobit ka qenë që Zoti i ka hequr të drejtën (27,2), Elihu pyet pse Jobi nuk është çliruar nga mundimi i tij. Ai merr rastin e njerëzve të shtypur të cilët bërtasin për shkak të ngarkesës së tyre të shtypjes (9). Ato nuk dorëzohen gjithmonë. Pse jo? Sepse diçka i mungon britmës së tyre. Ka qenë një thirrje e pavullnetshme dhe ata nuk ia kanë drejtuar Zotit Krijuesit të tyre, i cili mund të kthejë fatin duke dhënë këngë natën (10) dhe që mund t'u japë njerëzve mençuri më të madhe sesa kafshëve dhe zogjve (11). Atyre nuk u jepet përgjigje sepse ata kanë neglizhuar t'i thërrasin (12); thirrje të tilla janë boshe dhe nuk merren parasysh nga Zoti (13). E njëjta gjë është e vërtetë për Jobin, thotë Elihu. Ai thjesht është ankuar për vuajtjet e tij dhe nuk i është drejtuar Zotit (14-16). Edhe një herë Elihu i mungon shenja; sepse Jobi shpesh i është drejtuar drejtpërdrejt Zotit!

36,1 – 37,24 **Fjalimi i katërt i Elihut**, për të lëvduar fuqinë dhe mençurinë e Zotit. Këtu ka dy pjesë. Në të parën Elihu përsërit se vuajtja është disiplinë; dhe në të dytën, ai lavdëron fuqinë dhe mençurinë e Zotit në krijimin, prandaj Zoti ka të drejtë të jetë guvernatori moral i universit.

36,2-25 Elihu ende dëshiron të flasë në emër të Zotit (2) dhe t'i përshkruajë drejtësi Krijuesit të tij (3), d.m.th. për të provuar se nuk ka pasur gabim të drejtësisë në rastin e Jobit. Meqenëse Zoti është shumë larg njerëzimit, Elihu duhet ta marrë njohurinë e tij nga larg (3). Disi kjo duket se i mundëson atij të pretendojë se ai është i përsosur në njohuri, d.m.th. absolutisht i saktë, jo i gjithëdijsëm!

5-16 Elihu fillon duke deklaruar doktrinën e zakonshme të ndëshkimit (6). Kontributi i tij vjen kur i konsideron të drejtët që bien në vuajtje, një temë shumë e afërt me situatën e vetë Jobit. Në raste të tilla, të drejtët (8) po qortohen për shkeljen e tyre dhe janë urdhëruar të kthehen nga paudhësia (10). Pra, vuajtja është disiplinë hyjnore (siç ka thënë ai në 33,15-30). Nëse të drejtët u përgjigjen paralajmërimeve të tilla, mirë dhe mirë (11), por nëse nuk i përgjigjen, ata vuajnë fatin e keqbërësve dhe vdesin pa njohuri, d.m.th. pa mësuar asgjë nga disiplinimi hyjnor. Të pabesët, kur vuajnë, thjesht zemërohen dhe nuk i kërkojnë ndihmë Zotit (13); ata vdesin të rinj dhe me turp (14). Nga ana tjetër, të devotshmit, veshët e të cilëve hapen ndaj asaj që Zoti po i mëson nga fatkeqësia e tyre, dorëzohen (15-16).

17-25 Elihu shpreson që Jobi është ndër të drejtët, por më shumë frikësohet se është në mesin e atyre që nuk mësojnë nga vuajtjet e tyre dhe kështu është i ngarkuar me gjykimin për shkak të të pabesëve (17). Një britmë e thjeshtë ankthi nuk do të sjellë çlirim të Jobit (krh. 35,9, 12); duhet të drejtohet te Zoti dhe Jobi duhet të kujtojë të lartësorë punën e Zotit ndërsa lutet për çlirim.

36,26 – 37,24 Ky himn i shkëlqyer për fuqinë krijuese dhe mençurinë e Zotit ka kuptim këtu vetëm sepse Elihu beson se është fuqia krijuese e Zotit që i jep atij të drejtën të jetë gjykatës moral i botës (krh. 34; 10- 15)

27-33 Mrekullitë e shiut dhe të rrufesë janë se ato janë një nga mjetet e Zotit për të gjykuar midis popujve (31a); sepse i njëjti shi mund të jetë i dobishëm (3 lb) dhe shkatërrues (33b).

37,1-5 Rendi gjithashtu nuk është vetëm një dukuri natyrore, zëri i Zotit, idenë misterioze, të paparashikueshme dhe tmerruese.

6-13 Stuhitë e dimrit, të cilat ndalojnë njerëzit të punojnë dhe mbajnë kafshë të egra në strofkat e tyre (7-8), nuk zbulojnë vetëm fuqinë e Zotit në kontrollimin e (12) këtyre forcave që zbutin njerëzit dhe kafshët, por gjithashtu tregojnë mençurinë e tij në përdorimin e forcave të natyrës për qëllime të ndryshme, qoftë për korrigjim apo bekim (13).

14-24 Fuqia dhe mençuria e Zotit shfaqen gjithashtu në fenomenet e verës, në vetëtimën e stuhive të verës (15), retë aq të ekuilibruara delikate (16), era e nxehtë e jugut (17), qielli flakërues aq i fortë si bronzi (18) dhe drita verbuese e diellit të verës (21). Urtësia e Zotit është shumë më e madhe se ajo e Jobit, saqë Jobi nuk mund të kuptojë as se si funksionojnë këto fenomene (15-16, 18), e lëre më t'i kontrollojë ato. Aq e madhe është madhështia e tmerrshme (22) e Zotit, saqë ai është në të vërtetë i paarritshëm. Elihu i kërkon Jobit, për ironi të fatit, të na mësojë se çfarë do t'i themi Zotit (19) por mohon në të njëjtën frymë se është e mundur, “sepse të gjithë janë të errët dhe ne nuk mund t'i marrim mendimet tona”. Ky është një pozicion që Jobi e ka mohuar gjatë gjithë kohës duke kërkuar vazhdimisht që Zoti t'u përgjigjet personalisht ankesave të tij.

Dhe në mënyrë efektive hidhet poshtë nga pamja personale e bërë nga Zoti në kapitullin tjetër.

38,1 – 42,6 **Fjalimet e Zotit**

Këto fjalime hyjnore janë të rëndësishme, jo vetëm për përmbajtjen e tyre, por sepse ato ndodhën fare. Çështja është se Jobi, i cili i është drejtuar me vendosmëri Zotit (madje edhe nga inati dhe zhgënjimi), e gjen veten përfundimisht në një bisedë me Zotin që çon në zgjidhjen e tensionit të tij. Por fjalimet janë të mrekullueshme edhe për ato që lënë jashtë dhe për ato që përfshijnë. Së pari, është për t'u habitur, por edhe domethënëse, që Zoti nuk i referohet ndonjë gabimi nga ana e Jobit. Qartë, pra, Perëndia nuk mban asgjë kundër Jobit; madje as fjalët e tij “të vrullshme” (6,3) nuk janë çështje për qortim. Por, së dyti, këto fjalime hyjnore janë gjithashtu mbresëlënëse për ato që përmbajnë. Larg nga justifikimi i mënyrave të Zotit për njerëzit, ata merren plotësisht me rendin natyror, botën e krijimit. Duke folur për rendin kozmik dhe krijimin e kafshëve, qëllimi i Zotit nuk është t'i japë Jobit mësim në lidhje me natyrën dhe sigurisht të mos e verbojë atë me shenja të fuqisë dhe inteligjencës së tij (gjë që Job nuk e ka dyshuar kurrë për asnjë minutë). Është më tepër të rishikojmë misterin dhe kompleksitetin e botës që Zoti ka krijuar. Jobi ka për qëllim të kuptojë se rendi natyror është paralel me rendin moral të universit. Pjesa më e madhe e saj është përtej kuptimit njerëzor, një pjesë duket e tmerrshme, e kotë ose e frikshme, por e gjitha është puna e një Zotit të mençur që e ka bërë botën ashtu si është për qëllimet e tij.

38,1 – 40,2 **Fjalimi i parë i Zotit**, ‘Merrni parasysh misterin e krijimit’

Një seri e gjatë e pyetjeve të Zotit për Jobin nuk ka për qëllim ta poshtërojë atë por ta sfidojë atë që të rishikojë atë që ai tashmë di për botën që ka bërë Zoti dhe të përsiatë misterin e saj përsëri. Zoti i tregon Jobit dhjetë tipare të rendit natyror (38,4-38) si shembuj të misterit të tij dhe nëntë specieve të kafshëve (38,39 – 39,30) për të ilustruar misterin e jetës së krijuar. Shënimi i fundit (40,2) na kujton se dialogu midis Zotit dhe Jobit është hedhur në formën e një çështje ligjore (krh. Gjithashtu 38,3), pasi që kjo është ajo që Jobi ka kërkuar (p.sh. 31,35). Qëllimi i dialogut nuk është, megjithatë, të përcaktojë fajin ose pafajësinë, por të kërkojë të vërtetën për jetën si krijesë e Zotit.

38,1-3 Hyrje. Më në fund, Jobi merr përgjigjen që ai e dëshironte aq shumë (krh. 31,35). Sigurisht, Jobi e kishte imagjinuar mjedisin relativisht paqësor të një gjykimi ligjor, por Zoti është nga furtuna. Furtuna është një simbol i vjetër i shpalljes hyjnore (krh. P.sh. Ps. 18,7-15; Na. 1,3; Zk. 9,14), dhe megjithëse është e tmerrshme do të thotë për Jobin që Zoti nuk ka ndërmend ta injorojë kërkesat e tij më gjatë. Zoti nuk e nënçmon inteligjencën e Jobit, duke thënë se ai nuk e kupton planin hyjnor (këshilla ime; 2) për qeverisjen e universit. As Zoti nuk e hedh përbuzjen ndaj Jobit, por ai e inkurajon atë të mburret si burrë (supozohet se burrat janë më të fortë se gratë!) Dhe të përdorë gjithë forcën e tij mendore për të kuptuar qëllimet e Zotit, të cilat do të shprehen në këtë fjalim vetëm indirekt .

38,4-38 Dukuritë e tokës dhe të qiellit.

4-7 Këtu bota portretizohet si një ndërtesë me një themel dhe një gur themeli, e ndërtuar për të planifikuar me një vijë matëse për shoqërimin e muzikës së yjeve të mëngjesit, engjëjve.

8-11 Deti është përfytyruar si i lindur nga barku i nënës së tij (8) dhe i mbështjellë nga Zoti në re (9). Por është gjithashtu një forcë kërcënuese që duhet të mbahet në vendin e saj, të mbyllur me dyer dhe bare (10).

12-15 Edhe ardhja e dreqit është përtej kuptimit të Jobit (12). Një përkthim është ndoshta i saktë në heqjen nga këto vargje të referencave të papërshtatshme për të ligjtë (13, 15) dhe në gjetjen e aludimeve për trupa të ndryshëm qiellorë si “yjet e vijës së Navigatorit” që “dalin një nga një” (15) si agimi prishet.

16-18 Nën tokë është një fushë e tërë krijimi e panjohur për njerëzit, burimet e detit, burimet e humnerës së madhe (shih 7,11) që ushqejnë ujërat e detit dhe vendin e vdekjes, i paraqitur si një qytet me porta dhe ‘mbajtës të derës’ (17), ‘rojet e vendit të hijave, bota e nëntokës (në vend se toka) me shtrirjet e saj të mëdha (18).

19-21 Drita dhe errësira shihen këtu si qenie që kanë banesat e tyre, te të cilat kthehen në kohën e duhur. Jobi nuk di se si ta “shoqërojë” secilin “në rrugën e tij të shtëpisë” (20).

22-23 Gjithashtu përtej njohurive të Jobit janë depot e dëborës dhe breshërit (22), të rezervuara për ditën e betejës (23; krh. Dal. 9,22-26; Jos. 10,11; Is. 30,30).

24-27 Kanali për përrenjtë e shiut nga depoja qiellore (25) na kujton ‘dritaret’ e qiellit që u hapën në kohën e përmbytjes (Zan. 7,11). Një pikë e re, e cila do të zhvillohet më tej në k. 39, është paraqitur në v. 26-27, shumica e asaj që ndodh në rendin e krijuar nuk ndodh për hir të njerëzve, por për hir të pjesëve të tjera të krijimit të Zotit, ose thjesht sepse Zoti e dëshiron atë. Këtu është shiu që bie në tokë të pabanuar (26).

28-30 Shiu, vesa dhe akulli duhet të kenë një origjinë, por Jobi nuk e di atë.

31-33 Si lidhen të shtatë yjet e Pleiadave? Pse yjet e Orionit, një gjahtar me rripa (litarë) dhe shpatë, qëndrojnë të lidhur së bashku? (31) Cilado qoftë ndikimi i yjeve, Jobi nuk ka asnjë ndikim mbi to, madje as ndonjë kuptim të ligjeve të natyrës që përcaktojnë lëvizjet e tyre (33).

34-38 Jobi nuk mund të ndikojë në ardhjen e vetëtimës ose të shiut, kur Zoti anon kavanozët e ujit të qiejve (37).

38,39 – 39,30 Krijimi i kafshëve. Përqendrimi këtu nuk është tek kafshët e njohura dhe të dobishme për njerëzit (si dele, gomar dhe deve) por për ato që janë, më tepër, të padobishme, misterioze ose armiqësore. Edhe këto janë pjesë e krijimit të Zotit. Është e njëjta gjë me vuajtjet, nganjëherë me të vërtetë mund të ketë një qëllim të njohur, por nganjëherë mund të jetë po aq enigmatike dhe e dëmshme për njerëzit sesa mund të jenë kafshët e egra. Sidoqoftë, ai është pjesë e rendit të Zotit për botën dhe ai e di se çfarë po bën në krijimin e tij.

39-41 Çështja nuk është që Jobi nuk mund të kënaqë oreksin e luanëve të rinj (39), apo edhe atë është Zoti ai që siguron pre e korbit (41), por që ekziston një mbretëri e tërë e krijimit të Zotit që ekziston krejtësisht e pavarur nga njerëzit.

39,1-4 Bricjapët dhe dhinë nuk preken nga ndërhyrjet njerëzore. Ata lindin dhe të vegjlit e tyre rriten pa ndihmë njerëzore ose njohuri.

5-8 Gomari i egër, i përjashtuar nga Zoti nga shërbimi njerëzor (5), bën një jetë të lirë edhe pse të vështirë dhe është përgjithësisht i padobishëm për njerëzit. Kjo është ndryshe nga kushëri i saj i zbutur, gomari i zbutur, i cili drejtohet nëpër rrugët e zhurmshme të qytetit (7).

9-12 Një gji edhe më i madh ndan kaun e zbutur nga kau i butë (ose aurokët), hendekun e fuqishëm të kafshëve me thundra (i zhdukur që nga shekulli i shtatëmbëdhjetë pas Krishtit). Është e çmendur, duhet të mendosh për të si të dobishme për njerëzit.

13-18 Disa kafshë janë të egra dhe të lira dhe janë të shëndetshëm; të tjerët, si struci, janë thjesht qesharakë. Është pikëpamja popullore e strucit si një prind mizor dhe i pakujdesshëm që përdoret këtu. Në fakt, është vetëm gjatë ditën kur vezët e saj braktisen; natën edhe karin edhe pula e mbajnë me radhë folenë të ngrohtë. Zoti madje ka krijuar kafshë sjellja e të cilave nuk ka kuptim – jo sipas standardeve njerëzore, në asnjë rast.

19-25 Kali i luftës nuk është plotësisht i padobishëm për njerëzit, por ai ka një forcë dhe guxim që e veshin atë me mvsterv. Edhe një krijesë kaq e afërt me njerëzit mund të jetë në thelb e pakuptueshme për ta. Kush mund të thotë se çfarë i jep kalit forcën e tij (19), si mund të qeshë me frikë (22) dhe të jetë i etur për të nxituar në betejë (25)?

26-30 Skifteri dhe shqiponja janë krijesa që bien në vetëdijen njerëzore herë pas here (30) por që kryesisht jetojnë në vende ku njerëzit nuk mund t'i arrijnë (27-28). Ata janë të padobishëm, grabitqarë dhe të papastër, veti janë krijuar nga Zoti dhe instiktet e tyre natyrore (mençuria; 26) janë mbjellë prej tij. Nëse Jobi mund ta pranojë atë, ai mund të pranojë gjithashtu faktin që të paktën disa raste të vuajtjeve njerëzore lindin thjesht nga mençuria e pathyeshme e Zotit.

40,1-2 Përfundim. Zoti nuk është kurrë përbuzës i Jobit dhe as nuk kërkon ta argumentojë atë në nënshtrim (krhs. 38,3). Ai e përfundon fjalimin e tij të parë thjesht duke e ftuar Jobin, si kundërshtarin e tij në gjyq, që t'i përgjigjet.

40,3-5, **Përgjigja e parë e Jobit**, ai nuk ka asgjë për të thënë

Jobi nuk shpreh nënshtrim, poshtërim ose humbje. Ai pranon që është i padenjë, pasi i kupton kufizimet e kuptimit të tij që fjalimi i Zotit ka theksuar. Por ende ai nuk ka asgjë për t'iu përgjigjur, çështja e tij qëndron ende. Zoti e ka thirrur atë që të përgjigjet, dhe Jobi në fakt e fton Zotin të vazhdojë fjalën e tij. Jobi vë dorën mbi gojën e tij (4), sepse ai nuk ka ende asgjë për të shtuar.

40,6 – 41,34 **Fjalimi i dytë i Zotit**, “Merrni parasysh fuqinë e krijimit”

40,6-14 Hyrje.

Zoti nuk mund ta mposhtë Jobin me fuqinë e tij superiore; sepse Jobi gjithmonë ka rënë dakord që Zoti është më i fortë se ai (p.sh. 9,15-19), dhe çështja është drejtësia e Zotit, jo fuqia e tij. Zoti do të thotë që Jobi nuk mund të fitojë vetë shfajësimin. Vetëm një me fuqi (krah; 9) si Zoti dhe në kontrollin fizik të universit mund të ketë autoritetin për të bërë gjykime edhe në sferën morale. Drejtësia e një qenie njerëzore është një detyrë hyjnore dhe Jobi është përpjekur të bëjë detyrën e Zotit duke kërkuar shfajësim.

40,15-24 Behemot. Tema vazhdon nga k. 39, por në vend të imazheve të shkurtra të një krijesë, këtu paraqiten dy përshkrime të dashura të gjigantit,

kafshët më të ashpra të tokës, dhe leviathanin, të tmerrshëm të krijesave të detit. Më parë fokusi ishte më shumë te misteri i krijimit të umalit; tani tema është terrori, e megjithatë shkëlqimi, i dy krijesave të Zotit. Behemot (“bisha e madhe”) është identifikuar si krokodili, bualli i egër, hipopotami ose një krijesë mitike. Përshkrimi i behemotit dhe leviatanit ka shumë ekzagjerim poetik, por duket se krijesat e vërteta synojnë. Ata janë gjithashtu simbolikë të kaosit, dhe fakti që Zoti i ka krijuar ato tregon se ai kontrollon çdo fuqi kaotike që mund të kërcënojë universin e tij.

Behemoti ishte i pari ndër veprat e Zotit (19), një referencë për Zan. 1,21, ku ‘krijesat e mëdha të detit’ janë kafshët e para të përmendura. Dieta e tij kryesore është bari (15); habitati i tij kallamishtet dhe kënetat buzë lumit (21). Është pak e çuditshme që malet japin ushqim për të (20), megjithëse dihet që hipopotamitë përpëliten në shpatet e pjerrëta në kërkim të ushqimit. Forca e tij është legjendare (16-18), dhe ai nuk mund të pushtohet nga njerëzit (vetëm Krijuesi i tij mund t’i afrohet me shpatën e tij, 19) ose të kapet me një litar të bashkangjitur me të nga hunda (24). Një lumë nga përmbytja nuk i mban asnjë tmerr dhe “një Jordan mund të derdhë në fyt pa u kujdesur” (23). Edhe bishti i tij, megjithëse i shkurtër dhe i vogël, ka forcën e një kedri (17). Madje, duke marrë parasysh gjuhën hiperbolike, për-shkrimi nuk i përgjigjet plotësisht atij të hi-popotamit, por një kafshe parahistorike (e njëjta gjë duhet thënë edhe për krokodilin), që, ndoshta, ende rronte në kohën e Jobit (Jobavi i Zan 10,29). Hipopotami do të ishte brontosauri, kurse krokodili (*leviatani* = i shtrembëruari) plesorosauri.

41,1-34 Leviatani. Leviatani është menduar të jetë një delfin, një peshk tunik ose një balenë, por pikëpamja e përgjithshme është se ai është një krokodil. Paraqitur në mitologjinë kananase si Lotan, një përbindësh shtatë kokat e humnerës, aludimet për atë qenie mitologjike bëhen në DhV (p.sh. Ps. 74,13-14; Is. 27,1). Pra, leviathani këtu, si gjigandi, është një simbol i kaosit.

1-11 Leviatani nuk ka ndonjë dobi praktike për qeniet njerëzore. Ai nuk mund të kapet (1) ose të zbutet (2) ose të bëhet i bindur dhe i zbutur (3); ai nuk mund të përdoret në shërbimin njerëzor (4) ose si kafshë shtëpiake për të argëtuar fëmijët (5). Ai nuk mund të shërbejë si ushqim (6), sepse as nuk mund të kapet (7). Kushdo që është aq i pamatur sa të vërë duart mbi të nuk do ta bënte këtë për herë të dytë (8)! Vështrimi i vetëm i tij është i mjaftueshëm për të larguar gjahtarët shpresëdhënës (9). Vargjet 10-11 mund të sugjerojnë që nëse një person i guximshëm frikësohet nga pamja e një krokodili, vetëm një budalla do të ishte aq i pamatur sa t’i afrohej Zotit vetë. Por është ndoshta më mirë t’i bësh këto fjali duke iu referuar leviatanit: ‘Askush nuk mund ta përballojë atë në një luftë. Kush mund ta sulmojë atë pa u ndëshkuar? Askush nën tërë qiellin ‘.

12-34 Gjuha këtu është shumë poetike dhe fantazuese, dhe ne nuk duhet të kërkojmë përshkrime të sakta. Veshja e jashtme është peshorja e tij e fortë (13); pjesët e poshtme të tij, posaçërisht të bishtit, janë si enë të dhëmbëzuara (30) dhe lëvizja e tij në ujë e bën detin të tronditet si një kazan i zier (31). Por mbase marrja e tij e zjarrit (18-21) ka për qëllim më pak fjalë për fjalë. Pika kryesore në këtë poezi për nder të mbretit të të gjitha kafshëve krenare (34) është madhështia e kësaj krijese që është aq i neveritshëm dhe armiqësor ndaj njerëzve. Kjo është kulmi i fjalimeve të Zotit për Jobin, dhe Jobi nuk e humb

kuptimin, vuajtja është një krokodil, një hipopotam, i tmerrshëm dhe misterioz, megjithatë pjesë e krijimit të Zotit dhe me shkëlqimin e vet.

42,1-6 **Përgjigja e dytë e Jobit**, kërkesat e tij kthehen në adhurim

Ndryshe nga përgjigja e tij e parë (40,2-5), e cila ishte me të vërtetë një refuzim për t'u përgjigjur, ky fjalim zgjidh mosmarrëveshjen e Jobit me Zotin. Sepse Jobi e njeh të drejtën e Zotit për të bërë atë që bën – edhe pse Jobi nuk e thotë këtë, në masën që i sjell vuajtje një personi të pafajshëm. Pra, ajo që është e re për njohuritë e Jobit se, ju mund të bëni gjithçka (2) nuk është se Zoti është i plotfuqishëm, por që Zoti ka një qëllim të pashmangshëm në çfarëdo që bën. Vuajtjet e Jobit kanë kuptim për Perëndinë, edhe pse Zoti nuk ia ka shpjeguar ose justifikuar në asnjë mënyrë atë. Gabimi i Jobit ka qenë të kërkojë një përgjigje për problemin e vuajtjes, i cili është të futesh në një zonë përtej të kuptuarit njerëzor, “Unë fola për gjëra që nuk i kuptova, gjërat shumë më të mrekullueshme për t'i ditur” (3).

Jobi merr justifikimin e tij nga Zoti në v. 10-17, por më i rëndësishëm për Jobin është fakti që përmes thirrjeve të tij për një konfrontim me Zotin ai në të vërtetë është takuar me Perëndinë ballë për ballë. Që Zoti duhet të kishte thyer heshtjen dhe t'i ishte drejtuar Jobit është më mirë se çdo shfajësim. Përvoja personale e Zotit (nomin sytë e mi kanë parë. Ju; 5) kapërcen vuajtjet, izolimin dhe ndjenjën e padrejtësisë aq sa kapërcen thjesht teorinë rreth Zotit (veshët e mi kishin dëgjuar olyou; 5).

A e përbuz Jobi veten e tij (6)? Vetë nuk jam në hebraisht dhe ka më shumë të ngjarë që Jobi i përçmon fjalët e abuzimit që ka hedhur ndaj Zotit. Dhe për çfarë pendohet (6)? Nuk mund të jetë ndonjë mëkat, sepse ne e kemi njohur që në fillim që Jobi nuk është mëkatar, ai mund të pendohet vetëm për gjuhën ekstreme që ka përdorur ose për padijeninë e tij. Por mbase është më mirë akoma të marrësh fjalën e përkthyer përçmim si “shkrihet”, d.m.th. “Unë shkrihem në asgjë”, ndjenjën e një krijese para Krijuesit të tij dhe të marrësh fjalën e pendimit si “ngushëllim”, d.m.th. “Unë jam ngushëlluar, edhe pse ende ulur mbi pluhur dhe hi “(krh. 2,8). Jobi ende vuan, akoma mbi grumbull hiri, por hidhërimi i tij i lehtësohet dhe tensioni i tij zgjidhet nga takimi i tij me Zotin.

42,7-17 **Epilog**

Pse historia e Jobit nuk ka mbaruar tani? Kjo është për shkak se Jobi ka kërkuar shfajësim, d.m.th. për një demonstrim publik nga Zoti i tij. Jobi është i drejtë dhe i padenjë për ushqimin e tij. Disa lexues mendojnë se fundi i lumtur; g prish librin e Jobit, sepse duket se po sugjeron. doktrina e vjetër e fajit dhe vuajtjes. A nuk vërtetohet teologjia e miqve, se të drejtët përparojnë, provuar nga ky epilog i librit? Jo, sepse miqtë këmbëngulin që të drejtët gjithmonë të përparojnë dhe të pabesët gjithnjë të vdesin. Rasti i Job tregon se nuk ka “gjithmonë”. Ajo që tregon epilogu është kënaqësia e Zotit për të dhënë bekime mbi atë që i shërben me besnikëri. Kjo është me anë të një bonusi, është akti i hirit të Zotit dhe jo diçka që ai është i detyruar të bëjë.

42,7-9 **Drejtësimi para miqve**

Në këtë skenë ironike magjepsëse, Zoti u thekson miqve se është Jobi, dhe jo ata, që kanë qenë vërtet shërbëtori im (përsëritur katër herë!) Dhe se është Jobi, dhe jo ata, që kanë folur për mua atë që është e drejtë (7) Është një ndryshim pothuajse komik i roleve kur ndëshkimi për marrëzinë e miqve tërhiqet vetëm nga lutja e Jobit të drejtë dhe ende të vuajtur (8-9). Ata që ishin ndjerë kaq superiorë ndaj Jobit janë ata që kanë nevojë për falje vetë; dhe Jobi jo vetëm që shfajësohet para tyre, por bëhet kampion i tyre. Si mund të quhet marrëzi biseda me respekt e miqve për Zotin? Mund të ndodhë vetëm që miqtë të flisnin për Zotin plotësisht në vetën e tretë, si një objekt, ndërsa Jobi këmbëngulte t'i drejtohej Zotit personalisht. Në një kohë vuajtjesh, të flasësh thjesht – për Perëndinë është marrëzi.

42,10-17 Drejtësia publikisht

Jobi tashmë është shfajësuar në sytë e miqve, por në sytë e të afërmeve dhe bashkëqytetarëve të tij shenja e shfajësimit të tij nga Zoti duhet të jetë rivendosja e fatit të tij. Ato restaurohen në masë të dyfishtë (12); mbase kjo nënkupton kompensimin për humbjen e pamerituar që Jobi kishte pësuar (krh. Dal. 22,4). Ngushëllimi që Jobi ka marrë nga takimi i tij me Zotin (shih v. 6 më lart) pasurohet nga ngushëllimi që ai merr nga të afërmit e tij (11). Dhuratat e parave dhe një unazë ari (11) janë shenja vlerësimi sesa dhurata për të rivendosur pasurinë e tij, sepse ai tashmë është përsëri i begatë (10). Aq i pasur bëhet ai, sa ka trashëgimi të mjaftueshme që edhe bijat e tij të kenë një pjesë (vajzat zakonisht trashëgohen vetëm kur nuk kishte trashëgimtarë meshkuj; Nr. 27). Epilogu përfundon në një shënim tipik të rrëfimeve patriarkale të Zanafillës, vdekja në një pleqëri të pjekur, plot vite, është bekimi i fundit i Zotit. Me këtë skenë jemi kthyer në gjendjen idilike baritore me të cilën u hap libri. Brenda asaj bote të stilizuar, kaq larg nga e jona, ka dalë në sipërfaqe një dramë njerëzore që i përket çdo epoke.

Jobi i nënshtrohet Perëndisë

Atëherë Jobi iu përgjigj Zotit: «Tani e di se nuk është asgjë e pamundur për ty; se për gjithçka që bën plane, ti i zbaton. Ti më ke pyetur përse dyshoj për planin tënd dhe përse flas pa dijeni dhe pa arsye. Përse kam folur pa i ditur për gjëra që ia kalojnë mendjes sime. Ti më ke urdhëruar të dëgjoj dhe pastaj t'u përgjigjem pyetjeve të tua. Të njihja vetëm nga fjalët që thuheshin; por tani syri im të ka parë. Më vjen turp për gjithçka që thashë; duke ndenjur për-gjithmonë mbi shkumb e hi, i marr mbrapsht të gjitha.»

Perëndia i jep Jobit të drejtë

Pasi ia tha Jobit të gjitha këto Zoti, iu drejtua Elifazit nga Temani dhe i tha: «Zemërohem me ty dhe me dy miqtë e tu; sepse nuk keni thënë të vërtetën për mua, si shërbëtori im, Jobi. Prandaj merrni tani shtatë dema të rinj dhe shtatë desh dhe sillini si flijim me djegie për fajin tuaj. Jobi do të lutet për ju; sepse do ta dëgjoj atë dhe nuk do t'ju ndëshkoj siç e keni merituar me fjalimet tuaja.» Elifazi, Bildadi dhe Cofari vepruan sipas urdhrit të Zotit dhe Zoti e pranoi lutjen e Jobit për ta.

Perëndia i jep Jobit fat të ri

Pasi Jobi iu lut për tre miqtë e tij, Zoti bëri që të shërohej dhe i dha dyfishin e asaj që kishte më parë. Të gjithë vëllezërit dhe motrat e tij, si dhe miqtë e mëparshëm, i bënë vizitë dhe festuan bashkë me të në shtëpinë e tij. Ata i shprehën ndjenjat e tyre dhe e ngushëlluan për fatkeqësinë që kishte hedhur Zoti mbi të. Secili i dhuroi një monedhë argjendi të madhe dhe një unazë të artë.

Për pjesën tjetër të jetës, që i mbetej, Zoti e bekoi Jobin më shumë se më parë. Në fund, Jobi kishte 14 000 dele dhe dhi, 6000 deve, 2000 qe dhe 1000 gomarë. I lindën edhe shtatë bij dhe tri bija. Bijën e parë e quajti Pëllumbesha e vogël, të dytën Lule kanelle, kurse më të rejtën, Pufja e pudrës. Në mbarë vendin nuk kishte gra më të bukura se bijat e Jobit. Ati i tyre u bëri mend në testamentin e tij, si dhe bijve dhe secilës e secilit i dha trashëgim një pjesë të pronës së tij të tokës.

Pas vënies së tij në provë, Jobi jetoi edhe 140 vjet, kështu që pa nipërit dhe stërnipërit. Vdiq në moshë të thyer, pas një jete të pasur dhe të kënaqur (Libri i Jobit 42,1-16).